

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

cdi univerzum

ZBORNIK

CENTRA ZA DOPISNO IZOBRAŽEVANJE UNIVERZUM OB 60. OBLETNICI USTANOVITVE

Ljubljana, december 2017

CDI Univerzum

Grošljeva 4, 1000 Ljubljana
01/583 92 70

info@cdi-univerzum.si
www.cdi-univerzum.si

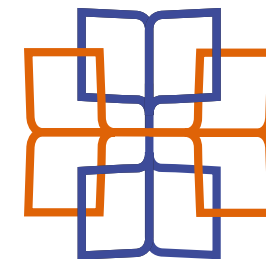

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

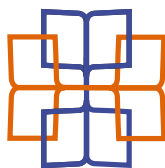
ZBORNIK

CENTRA ZA DOPISNO IZOBRAŽEVANJE UNIVERZUM
OB 60. OBLETNICI USTANOVITVE

cdi univerzum

Ljubljana, december 2017

CDI Univerzum

Grošljeva 4, 1000 Ljubljana
01/583 92 70
info@cdi-univerzum.si
www.cdi-univerzum.si

Zbornik Centra za dopisno izobraževanje Univerzum ob 60. obletnici ustanovitve

Avtorji: Zbornik je nastal v okviru Študijskega krožka *Zgodovina izobraževanja odraslih na CDI Univerzum – ob 60. obletnici obstoja*

Prispevke so pripravili (po abecednem redu): Branka Čižman, Lidija Berden, Polona Franko, Marjeta Gorjanc, Nataša Jelenc Jambrek, Ivanka Kosem, Metka Košir, Vesna Mielitz, Irena Natek, Metka Pekle, Marjetka Savnik Tuma, Marija Škorjanec Kosterca, Janja Štefan, Albert Štrancar, Jurka Vodopivec Lepičnik, Mateja Vurnik

Urednici: Mateja Vurnik, Polona Franko

Lektorici: Marija Anzeljc, Janja Štefan

Prelom in oblikovanje strani: Janja Štefan

Obdelava fotografij: Sašo Skočir, Tatjana Babić

Založil: CDI Univerzum, Grošljeva 4, 1000 Ljubljana

Za založbo: Albert Štrancar, direktor CDI Univerzum

Naklada: spletni izvod

Tisk: Grafika Tomi

Ljubljana, 2017

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	7
2	UVODNI NAGOVOR DIREKTORJA CDI UNIVERZUM	9
3	DOPISNO IZOBRAŽEVANJE IMA SVOJ DOMICIL NA UNIVERZUMU	11
4	PREDSEDNICA ZVEZE IZOBRAŽEVALNIH IN SVETOVALNIH SREDIŠČ SLOVENIJE O CDI UNIVERZUM.....	14
5	DIREKTORJI OD LETA 1957 DO DANES	15
6	ORGANIZIRANOST DDU UNIVERZUM	16
7	PISNO GRADIVO V DOPISNEM IZOBRAŽEVANJU	19
8	DDU IN IZOBRAŽEVANJE SLOVENSkih DELAVCEV NA ZAČASNEM DELU V TUJINI – ŠTUDIJSKA SREDIŠČA V TUJINI	23
9	STROKOVNO SPOPOLNJEVANJE ZAPOSLENIH IN STROKOVNO DEJAVNO SODELOVANJE NA POSVETIH TEDANJE JUGOSLAVIJE IN TUJINE.....	25
10	DOPISNIK – GLASILO	28
11	MOTIVACIJSKO PISMO	29
12	SEDANJE DELOVANJE CDI UNIVERZUM	31
13	LOGOTIPI.....	44
14	KATALOGI SKOZI ČAS	45
15	LOKACIJE DDU OZ. CDI UNIVERZUM.....	47
16	UTRINKI ZAPOSLENIH	48
17	UTRINKI UDELEŽENCEV DDU/CDI UNIVERZUM NEKOČ IN DANES.....	55
18	ZAPOSLENI NA CDI UNIVERZUM OB NJEGOVI 60. OBLETNICI	59
19	SREČANJE OB 60. OBLETNICI CDI UNIVERZUM.....	61
20	MEDIJI O NAS.....	65

SEZNAM SLIK

Slika 1: Študijska središča
Slika 2: E-učenje
Slika 3: Franc Škoberne, direktor DDU Univerzum
Slika 4: Odločba o ustanovitvi
Slika 6: Knjiga – zapisana beseda
Slika 7: Intervju z dopisnikom na začasnem delu v tujini
Slika 8: Valeta, Stuttgart, 1977
Slika 9: Zaključni izpit – poklicni vozniki, Stuttgart, 1980
Slika 10: Maturantje 1980, Stuttgart
Slika 11: Zgibanka posveta European Home Study Council na Bledu leta 1980
Slika 12: Komentar in fotografije finskega udeleženca konferenca na Bledu.
Slika 13: Udeleženci posveta o izobraževanju na daljavo (Portorož, november, 1979)
Slika 14: Dopisnik št. 1, oktober 1961, 1. leto izhajanja
Slika 15: Zadnja številka Dopisnika, leto 1979
Slika 16: Štiri številke Dopisnika, leto 1977
Slika 17: Dejavnosti CDI Univerzum v šolskem letu 2017/2018
Slika 18: Ponudba šolskih programov CDI Univerzum v šolskem letu 2017/2018
Slika 19: Udeleženci računalniškega tečaja
Slika 20: Izdelki z umetniške delavnice
Slika 21: Obiskovalci SSU
Slika 22: Mentor in udeleženka
Slika 23: Druženje udeležencev študijskega krožka Plovnost Ljubljane, Vrhnika, oktober 2017
Slika 24: Članice študijskega krožka Zgodovina izobraževanja odraslih na CDI Univerzum
Slika 25: Svetovalni proces
Slika 26: Izobraževanje Uporaba sodobnih IKT orodij v namen izobraževanja, 2016
Slika 27: Usposabljanje za uporabo interaktivne table, 2016
Slika 28: Primer spletne učilnice za slovenščino, 2017
Slika 29: Primer spletne učilnice za matematiko, 2017
Slika 30: Knjižnica CDI Univerzum
Slika 31: Logotip DDU Univerzum
Slika 32: Logotip DDU Univerzum v 70., 80. in 90. letih
Slika 33: Logotip DDU Univerzum v šolskem letu 1975/1975
Slika 34: Logotip CDI Univerzum od sredine 90-tih let
Slika 35: Logotip CDI Univerzum od 2000 do 2009
Slika 36: Logotip CDI Univerzum od leta 2009
Slika 37: Katalog, izdan leta 1967
Slika 38: Katalog, izdan leta 1974
Slika 39: Katalog, izdan leta 1980
Slika 40: Katalog, izdan leta 1985
Slika 41: Katalog, izdan leta 1987
Slika 42: Katalog, izdan leta 1992
Slika 43: Katalog, izdan leta 1997
Slika 44: Katalog, 1999
Slika 45: Katalog, 2015
Slika 46: Katalog, 2017
Slika 47: Glasilo Dopisnik, leto 1962, številka 2
Slika 48: CDI Univerzum na Grošljevi ulici 4 v Ljubljani
Slika 49: Lepa misel o spomenu
Slika 50: Smučarsko tekmovanje na Kopah, 1982
Slika 51: Lojze Gerden, piknik v Kosezah, 1983
Slika 52: Spomin na hudomušne dogodke
Slika 53: Naslovnica Dopisnika, 1972
Slika 54: Katja Starešinič
Slika 55: Zanimiva matematika
Slika 56: Novoletno druženje zaposlenih z upokojenimi sodelavci, 12. 12. 2017
Slika 57: Kolaž utrinkov CDI Univerzum
Slika 58: Vabilo na obletnico
Slika 59: Plakat ob 60-letnici CDI Univerzum
Slika 60: Programski list
Slika 61: Utrinki s srečanja ob 60-letnici CDI Univerzum
Slika 62: Druženje po zaključenem uradnem delu srečanja
Slika 63: Naslovnica Slovenskih novic, 21. 12. 2017
Slika 64: Članek v Slovenskih novicah, 21. 12. 2017

1 POVZETEK

V Sloveniji segajo začetki dopisnega izobraževanja v leto 1957, ko je bil na pobudo Zveze borcev Slovenije ustanovljen Dopisni ekonomski tečaj. Potrebe po kadrih so bile velike, zato je ZB Slovenije prevzela tudi ustanoviteljstvo. Kmalu nato je bila organizirana Dopisna ekonomska šola, ki je delovala kot alternativa takrat zelo popularnim večernim šolam, ki pa so od kandidatov zahtevale prisotnost na predavanjih. Dopisna oblika izobraževanja je kandidatom – dopisnikom nudila boljše pogoje za izobraževanje ob delu, saj je bilo neposrednih stikov s predavatelji veliko manj, za študij pa je bilo na voljo prilagojeno učno gradivo – učna pisma. Zaradi obsežnega učnega gradiva, ki so ga učitelji pisali in prilagajali za dopisno izobraževanje, je bila ustanovljena tudi tiskarna in prvi zasetki založbe, kjer je bil zaposlen en tehnični urednik in dve strojepiski, ki sta učna gradiva tipkali na matrice.

V šestdesetih letih je bila ustanovljena tudi dopisna osnovna šola, kmalu pa še tehniške šole. Nobena od omenjenih šol ni bila verificirana, ampak so po dopisni metodi delovale na šolah za mladino, kjer so potekali tudi izpiti in zaključni izpiti. Izpraševalci so bili predavatelji šol za mladino.

Pomemben napredek dopisnega izobraževanja v Sloveniji je bil ustanovni zbor na Polževem, kjer so se sestali predavatelji iz rednih šol tehnične stroke in se dogovorili o pripravi učnega gradiva.

Dopisna šola se je konec šestdesetih let preimenovala v DDU Univerzum (Dopisno delavsko univerzo Univerzum), ki so jo sestavljali naslednji sektorji: izobraževalni center, tiskarna, založba s komercialo, center za SND (Center za samoupravno normativno dejavnost) in splošni sektor. Založbi se je priključil tudi Sava film, ki je bil do takrat samostojna ustanova za izdelavo šolskih filmov.

DDU Univerzum je delovala v stavbi na Parmovi ulici v Ljubljani, kjer so bili izobraževalni center, tiskarna in splošni sektor, na Grošljevi ulici, kjer je bila založba s komercialo, ter na Bregu v nekdanji Blaznikovi tiskarni, kjer je deloval Center za SND. Blaznikovo tiskarno je DDU Univerzum kupila z namenom, da v njej uredi sodobni izobraževalni center po dopisni metodi, vendar zaradi finančnih problemov proti koncu sedemdesetih in v začetku osemdesetih let do tega ni prišlo.

V sedemdesetih letih sta bili najprej verificirani ekonomska in poklicna administrativna, kasneje pa tudi strojna, lesarska in kemijska šola. Po uvedbi usmerjenega izobraževanja leta 1981 so bile sprva ukinjene vse verifikacije, postopoma pa so jih ponovno pridobili.

Zaradi zelo fleksibilne metode izobraževanja in dobrega učnega gradiva za samostojno učenje, ki so ga uporabljali tudi v mnogih šolah za mladino po Sloveniji, se je ta oblika izobraževanja pod pokroviteljstvom DDU Univerzum razširila tudi v razna središča po Sloveniji. Le-ta so delovala predvsem pri delavskih univerzah, na šolah za mladino in v podjetjih. Izobraževali so tudi naše zdomce v Nemčiji, in sicer v Stuttgartu, Berlinu in Münchnu.

V osemdesetih letih so stranske dejavnosti, kot so tiskarna, založba in center za SND, prerasle v samostojne enote, ki pa zaradi prevelike širokopoteznosti niso prinašale finančnih

uspehov, zato je leta 1987 DDU Univerzum razpadla, od dejavnosti pa sta samostojno zaživela CDI Univerzum in tiskarna Kurir, ki pa nista bila več povezana.

Slika 1: Študijska središča (Vir: Dopisnik, maj 1972, številka 3, str. 8; Arhiv CDI Univerzum)

Ustanoviteljstvo je v letu 1992 prevzela Republika Slovenija.

Leta 1994 so bili verificirani programi splošna gimnazija, turistični tehnik, gostinski tehnik, vrtnarski tehnik ter nekateri programi poklicnega izobraževanja – trgovec, vrtnar, natakar in kuhar. Naslednja šolska reforma je bila leta 2008. Takrat je bilo treba na CDI Univerzum ponovno verificirati programe za vse smeri, ki smo jih izvajali takrat in jih še danes.

Ves čas so se na DDU ali CDI Univerzum poleg formalnega izobraževanja izvajale tudi neformalne oblike izobraževanja (tečajji, usposabljanja), v zadnjih petnajstih letih pa se je dejavnost na CDI Univerzum razširila tudi na izvajanje projektov (regionalni, nacionalni in mednarodni) in podporne dejavnosti, kjer je zelo močno vlogo prevzelo svetovanje in informiranje za izobraževanje.

Danes CDI Univerzum deluje na 4 področjih:

1. šolski programi,
2. usposabljanja in tečajji,
3. podporne dejavnosti in svetovanje,
4. projekti.

Od šolskega leta 2012/2013 smo na CDI Univerzum začeli z uvedbo e-izobraževanja, kar je naslednik dopisnega izobraževanja, kasneje študija na daljavo.

2 UVODNI NAGOVOR DIREKTORJA CDI UNIVERZUM

Albert Štrancar, univ. dipl. teol. in univ. dipl. ped.

Center za dopisno izobraževanje praznuje 60-letnico obstoja in delovanja.

Leto 1957 je na videz daleč, a vendar ostaja živ spomin na tiste, ki so uvideli, da je za upravljanje, delo in življenje potrebno znanje. Zato so mnogi vstopili v izobraževanje, da bi si pridobili potrebna znanja. Izobraževanje je potekalo na poseben način – po dopisni poti, saj udeležencem delo ni dopuščalo časa za redno izobraževanje. Ponosni smo na tradicijo dopisnega izobraževanja in na množico naših udeležencev. Po hitrem pregledu se je na CDI Univerzum izobraževalo preko 250.000 udeležencev. Tako so si pridobili znanja, potrebna za poklic in osebno rast.

Veliko in koristno delo je opravila založba DDU Univerzum, ki je izdala množico strokovnih knjig s področja učnih knjig, poučevanja, učnih pripomočkov, pa tudi teoretične in praktične knjige z andragoškega področja (naših najboljših profesorjev – Valentinčič, Krajnc ...), pravne literature in otroških knjig.

CDI Univerzum sodeluje z delovnimi organizacijami in jim daje podporo z izobraževanjem njihovih zaposlenih ter krepijo kompetenc, ki jih potrebujejo na delovnih mestih. Za dobro obvladovanje delovnega mesta so poleg strokovnih kompetenc potrebne tudi splošne, ki pomagajo pri uspešnem obvladovanju življenja v današnjem svetu. Sodobni delavec mora biti fleksibilen in digitalno usposobljen. Pri tem so pomembne tiste kompetence, ki pomagajo pri prenosu znanja za hitrejše prilagajanje novim delovnim mestom in novim poklicem, ki hitro nastajajo.

Pomembno je, da pri prenosu znanja na udeležence izobraževanja uporabljamo sodobne metode, ki nudijo podporo in pomoč za učinkovitejše učenje. Zato smo uvedli e-izobraževanje, ki udeležencem poleg gradiv podaja tudi jasno sliko, katera znanja so potrebna za uspešno opravljanje izpitov. Iz izkušenj vemo, da se naše učilnice praznijo, ker se veliko udeležencev uči doma ob pomoči dobro pripravljenih gradiv in jasnih navodil glede priprave na izpit. V prihodnosti nas čaka še priprava konzultacij preko modernih orodij kot tudi razlaga težjih delov snovi in predmetov z videofilmi in videokonferencami, da bi se tako udeleženci lažje izobraževali in usvajali nova znanja od doma.

Ta trenutek so najboljši odgovor na pričakovanja udeležencev spletne učilnice, v prihodnje pa so na obzorju že nova orodja, ki bodo omogočala dostop do različnih vsebin in celovitejši pristop do učenja in usvajanja znanja na drugačen način. Zato je naš načrt, da za udeležence izobraževanja tudi v prihodnje pripravljamo tako podporo in take vsebine, ki bodo aktualne, koristne in privlačne.

Vse to pa seveda ne bo šlo brez izobraževanja in usposabljanja zaposlenih tako na področju vsebin kot tudi na področju komunikacije s strankami, zato bo temu posvečena velika skrb. K sodelovanju bomo vabili učitelje, ki bodo zagotavljali kakovostno poučevanje in nudili vsebine, ki bodo pritegnile nove udeležence. Stremimo k temu, da zaposleni in zunanji sodelavci pri svojem delu uporabljajo različne pristope tako pri delu s posamezniki kot tudi z različnimi ranljivimi ciljnim skupinami.

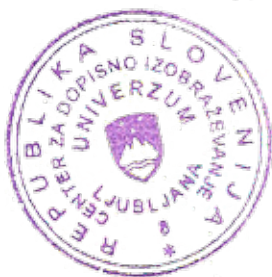
Gre za to, da udeležencem nudimo spodbudno, sproščeno izobraževalno učno okolje, podprto z najnovejšo IKT tehnologijo, široko paleto formalnih in neformalnih znanj, vključujoč svetovalne dejavnosti.

Zato bo naše delovanje še vnaprej odprto v štiri smeri: šolske programe, usposabljanja in tečaje, podporne dejavnosti in svetovanje ter projekte.

Za kakovost naših storitev sistematično in načrtno skrbimo z ugotavljanjem zadovoljstva udeležencev, zunanjih sodelavcev ter partnerjev. Spremljamo rezultate teh evalvacij in sproti uvajamo izboljšave.

Verjamem, da bomo vsi tudi v prihodnje visoko motivirani za izobraževanje odraslih in bomo vseživljenjsko učenje jemali kot svoje poslanstvo.

Alenka Kranjc

3 DOPISNO IZOBRAŽEVANJE IMA SVOJ DOMICIL NA UNIVERZUMU

prof. dr. Ana Krajnc

Ni prihodnosti brez preteklosti. Prvo dopisno izobraževanje v Sloveniji sega v začetek tridesetih let prejšnjega stoletja, ko so bili iz političnih razlogov odpuščeni najbolj napredni učitelji na Srednji trgovski šoli. Leta 1932 je Miroslav Krajnc, eden od odpuščenih profesorjev, dobil uradno dovoljenje, da ustanovi Dopisno trgovsko šolo, možnost šolanja naj bi dobili tudi podeželski prebivalci. Uspešno je delovala do leta 1941, ko je pod pritiski vojne prenehala. (Krajnc, 1981, str. 26)

Dopisno izobraževanje se je ponovno pojavilo zaradi potreb ljudi v povojnem obdobju. Sprememba družbenega sistema in industrializacija sta zahtevali več izobraženih ljudi. Druga svetovna vojna je vzela življenja mnogim intelektualcem, mlajšim pa je preprečila nadaljevanje šolanja. Država je prebivalce sistematično pošiljala na delo v nastajajoča industrijska mesta. Med znanjem delavcev in zahtevami delovnih mest je zijala velika vrzel, ki je zmanjševala učinkovitost. Politično zaslužni ljudje so dobili odgovorna mesta, znanja je primanjkovalo na vsakem koraku. Dela je bilo preveč, da bi zaposleni lahko zaradi izobraževanja začasno prekinjali delovni proces. Znanje je bilo treba »pripeljati« do človeka, do delovnega mesta. Toda kako? (Novak, 1972, str. 9–10)

Potrebe po izobrazbi je po vojni podprla množična organizacija Zveza borcev Slovenije; prva dva dopisna programa sta bila knjigovodski tečaj in poslovna korespondenca, namenjena samo njenim članom. Že v drugem programu dopisnega izobraževanja je bilo 980 dopisnikov, eden prvih dokazov, kako množično je lahko dopisno izobraževanje. V naslednjih letih so si prizadevali, da bi se dopisno izobraževanje razširilo in postalo dostopno vsem ljudem. Leta 1956 je bil izdan odlok, da se ustanovi dopisna srednja ekonomska šola. Že leta 1957 je bilo vpisanih 611 dopisnikov. Po Sloveniji so odpirali središča za dopisno izobraževanje, da bi bila v pomoč pri učenju po dopisni poti. Število dopisnikov je naraščalo, leta 1975 je imela Dopisna delavska univerza kot samostojen pravni subjekt že 3.490 dopisnikov v srednji ekonomski šoli, v celoti skupaj z dopisniki na drugih programih (osnovna, administrativna, delovodska šola, srednje tehniške šole in krajši programi dopolnilnega izobraževanja) pa jih je bilo 9.049. Pomembno družbeno poslanstvo dopisnega izobraževanja je ponudilo rešitev za množično potrebo po znanju. (Ibidem, str. 28)

Množični mediji so v družbi dobivali vedno večjo vlogo. Tega se je zavedalo vodstvo Dopisne delavske univerze pri nas in tudi v drugih tovrstnih šolah širše po svetu. Že zelo zgodaj je na Univerzumu začela delovati založba, filmska sekcija ... Dopisno izobraževanje se je s pomočjo medijev postopoma spreminjalo v izobraževanje na daljavo. Ob podpori Katedre za andragogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani so nastajale povezave z največjimi sistemi študija na daljavo. V Evropi so to Open University v Angliji, Fernstudium v Hagenu (Nemčija), Hermods ustanova za dopisno izobraževanje na Švedskem in podobne institucije

v drugih razvitih državah, ki so nastajale v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Sodelovali smo s svetovnim združenjem za dopisno izobraževanje (ICCE, International Council for Correspondence Education) in Evropskim združenjem za študij na domu (EHSC, European Home Study Council). Na posvetovanjih smo lahko nastopili že z domačimi raziskavami in dognanji.

Dopisno izobraževanje – stik z vedoželjnimi ljudmi je bil velika psihološka nagrada tudi za učitelje, andragoške delavce, zato so mnogi ostajali zvesti Univerzumu do upokojitve. Spremljali so njegov razvoj, kopicili izkušnje in imajo velike zasluge za razvoj in ohranjanje dopisnega izobraževanja oziroma izobraževanja na daljavo v Sloveniji. Naj jih navedem vsaj nekaj: Marija Kosterca, Ana Tepina, Danijel Andoljšek, Marjeta Gorjanc, Marjana Novak in Marjan Fišinger. Učbeniki za slovenščino za dopisno osnovno šolo so bili edinstven zgled učbenika za odrasle in za dopisno izobraževanje. Boljših nisem odkrila nikjer po svetu. Vsak od naštetih je dal pomemben delež k razvoju dopisnega izobraževanja, kar je podlaga za sodobno izobraževanje na daljavo in dediščina za mlajše učitelje, mentorje, andragoge.

Vsako leto so prirejali strokovne posvete o dopisnem izobraževanju, da bi dvignili strokovni nivo pri mentorjih v središčih za dopisno izobraževanje po Sloveniji. Zavzeto so delali in skušali biti dopisnikom v čim večjo oporo, s svetovanjem so jim pomagali pri premagovanju ovir in jim kazali pot naprej do končnega uspeha.

Takratni podatki so pokazali, da je 70–80 % dopisnikov iz Ljubljane in ne s podeželja, kot bi pričakovali. Odrasli se niso odločali za dopisno izobraževanje, ker ne bi bilo tovrstne večerne šole v njihovem kraju bivanja, ampak zaradi bolj odraslim prilagojene metode izobraževanja. Puščala jim je

več svobode in prožnosti za ostale dolžnosti, ki jih imajo odrasli poleg izobraževanja. Odsotnost zahtev po podrejanju in spoštljiv odnos mentorjev do dopisnikov sta stopnjevala osebno samospoštovanje in samozavest. Med dopisniki so bili tudi nekdanji neuspešni učenci, ki so se v dopisnem izobraževanju bolje odrezali. Njihov uspeh je včasih buril duhove njihovih nekdanjih učiteljev in na ta račun je bilo dopisno izobraževanje deležno veliko kritik in poskusov razvrednotenja.

Razvoju dopisnega izobraževanja so nasprotovali različni predsodki. V javnosti je prevladoval dvom glede znanja dopisnikov, ker niso »hodili v šolo« in niso bili »pri pouku«. V socialno manj razvitih okoljih je še dolgo veljalo pravilo, da daje znanje le šolski pouk. Ko sem bila članica mednarodne delegacije andragogov na Kitajskem (leta 1984), sem se nemalo začudila, da so v Šanghaju arhitekturo študirali na daljavo. Hospitirala sem pri raznih oblikah druženja tamkajšnjih študentov na daljavo, raziskave njihove fakultete so mi nudile tudi vpogled v zaposlovanje in kariero arhitektov, ki so študirali po tej metodi. Skupine študentov na daljavo so bile zelo povezane in odgovorne, da je vsak vpisani uspešno opravil izpit. Če je kdo zaostajal, so mu vsi pomagali. Ko je tudi ta uspel, je skupina nadaljevala s pripravami na naslednji izpit. Veliko so gradili na medsebojni pomoči in spodbujanju. Zanimivo je bilo, da so študentje arhitekture na daljavo v večini primerov takoj po diplomu dobili vodilno mesto, medtem ko so redni študentje še dolgo delali za karierni vzpon. Študentom na daljavo ni manjkalo izkušenj, poznavanja prakse, motiviranosti, samoiniciativnosti in samostojnosti. V veliki meri so se prekalili že med študijem na daljavo in stopili v prakso kot zreli strokovnjaki.

Žal se študij na daljavo v Sloveniji ni razvil v tako množično obliko pridobivanja znanja kot v drugih državah. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je posebej namenjena evropska sredstva za nacionalni razvoj študija na daljavo politika prenesla za razvoj poklicnih šol in študija ekonomije. Mačehovsko se je obravnavalo izobraževanje odraslih in s tem tudi dopisno izobraževanje. Kljub takim in drugačnim krizam je Center za dopisno izobraževanje Univerzum vztrajal na svoji poti, moderniziral študij na daljavo s pomočjo nove informacijsko komunikacijske tehnologije in globalizacije izobraževanja in znanja. K temu so veliko pripomogli novi, mladi sodelavci, strokovnjaki, učitelji, ki so znali sprejeti novo informacijsko družbo, družbo rizika in velikih možnosti.

Študij na daljavo je postal svetovna zadeva. Tudi najzahtevnejši študiji so dostopni na internetu, nekateri brezplačno, če študent ne želi tudi formalne diplome določene univerze. Živimo v prehodnem obdobju in družba znanja je del našega vsakdana.

Vodstvu in sodelavcem Univerzuma, Centra za dopisno izobraževanje, ob njihovem visokem jubileju želim, da uspešno razvijajo nove, sodobne oblike izobraževanja na daljavo in samostojnega učenja.

Slika 2: E-učenje (Vir: freepik.com)

Literatura

- Krajnc, Ana, 1981: Metodika dopisnega izobraževanja, Dopisna delavska univerza, Univerzum, Ljubljana
- Krajnc, Ana, 2016: Starejši se učimo, SUTŽO, Ljubljana
- Novak, Marjana, 1972: Dopisno obrazovanje u Sloveniji, Andragogija, št. 1/1972
- Pongrac, Silvije, 1972: Dopisno obrazovanje, Andragoški Centar, Zagreb
- Tepina, Ana, 1974: Nekatero izkušnje pri Dopisni delavski univerzi, referat, posvetovanje v Radencih
- Holmberg, Borje, 1977: Distance Education, Kogan Page, London

4 PRESEDNICA ZVEZE IZOBRAŽEVALNIH IN SVETOVALNIH SREDIŠČ SLOVENIJE O CDI UNIVERZUM

mag. Maja Radinovič Hajdič

CDI Univerzum je ustanovna članica Združenja izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije (ZiSS). Aktivnosti ZiSS so usmerjene v uresničevanje skupnih nalog pri razvoju in pospeševanju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Kot združenje tako od ustanovitve dalje aktivno in uspešno soustvarjamo podlage in pogoje za uspešen razvoj izobraževanja odraslih.

CDI Univerzum se je v šestdesetih letih svojega obstoja razvil v sodobno središče vseživljenjskega učenja odraslih. V širši ljubljanski regiji CDI Univerzum omogoča odraslim, da se celo življenje učijo in usposablajo,

zato da bodo bolje živeli ter znali in zmogli opravljati številne vloge, ki jih prednje postavljajo sodobna nenehno spreminjajoča se družba.

Vseživljenjsko učenje je, predvsem zaradi globalizacije, hitrega razvoja novih in naprednejših informacijskih tehnologij ter staranja družbe, danes nedvomno prepoznano kot eden najpomembnejših instrumentov osebnega in profesionalnega razvoja posameznika. Zato je glavna vloga sodobne organizacije za izobraževanje odraslih, posameznika podpirati pri vseh vidikih razvijanja in dopolnjevanja njegovih znanj in kompetenc, s katerimi se bo lahko prilagodil spremembam tako na trgu dela kot tudi v vsakdanjem življenju. Še zlasti socialno izključene kategorije prebivalcev, kot so brezposelni, manj izobraženi, priseljenci, starejši ... potrebujejo organizacijo, ki jih nagovori, motivira, usmerja, vključi v primerno izobraževalno obliko ter jih spremlja in usmerja med izobraževanjem in po zaključku le-tega.

Zaposleni na CDI Univerzum skladno z navedenim posameznika s promocijo različnih izobraževalnih možnosti nagovorijo, ga v okviru dejavnosti svetovanja motivirajo in pravilno usmerijo, izvedejo vrednotenje predhodno pridobljenih znanj ter nato vključijo v ustrezno kakovostno ter aktualno formalno ali neformalno izobraževanje. Prav tako tudi med procesom izobraževanja odraslim nudijo različne dodatne možnosti, kot so organizirano samostojno učenje, učna pomoč ter svetovanje, če se pojavijo problemi oziroma ovire med samim izobraževanjem. In nenazadnje po zaključku izobraževanja udeležencem pomagajo uvesti lastne konkurenčne prednosti in možnosti, da le-te izkoristijo pri iskanju nove zaposlitve, ohranjanju delovnega mesta, razvoju kariere ali v vsakdanjem življenju. Stalna skrb za kakovost in vlaganje v strokovni in osebni razvoj zaposlenih, ustvarjalnost ter odzivnost CDI Univerzum omogoča, da lahko hitro prepoznajo in zadovoljijo potrebe posameznika, skupnosti in gospodarstva.

CDI Univerzum, kot članica ZiSS, svojo strokovnost in kakovost nesebično prenaša tudi na druge ljudske univerze in soustvarja razvoj izobraževanja odraslih v širšem slovenskem in evropskem prostoru.

Spoštovani direktor in vsi sodelavci CDI Univerzum, rezultati vašega šestdesetletnega dela kažejo, da za odličnostjo vedno stoji kakovostno delo, izjemna strokovnost in osebna zavzetost vsakega posebej in vseh skupaj. Ob jubileju vam v svojem in v imenu Združenja izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije od srca čestitam in želim uspešno delo tudi v bodoče.

5 DIREKTORJI OD LETA 1957 DO DANES

Prvi direktor Dopisne šole je bil Franc Pokovec (1957–1960), za njim je direktorovanje prevzel France Bevc (1961–1967). Naslednji direktor je bil Franc Škoberne (1967–1977), v času njegovega direktorovanja se je Dopisna šola reorganizirala v DDU Univerzum, in sicer v naslednje sektorje: Splošni sektor, Izobraževalni center, Komerciala, Založba, Tiskarna in Center za samoupravno informativno dejavnost.

Naslednji direktor je bil Drago Žerjav (1977–1979), nasledil ga je Bojan Samarin (1980–1985), takrat je ustanoviteljstvo nad DDU prevzela Zveza sindikatov Slovenije. V letu 1985 se je DDU preoblikoval, ostala sta Izobraževalni center – CDI Univerzum in Tiskarna Kurir. Direktorici Izobraževalnega centra (še v okviru DDU Univerzum) sta bili: Truda Žohar (1967–1974) in Ana Tepina (1974–1979).

Leta 1979 je vodstvo Izobraževalnega centra prevzela Marija Škorjanec Kosterca. V času njenega direktorovanja se je DDU Univerzum preimenoval v CDI Univerzum. Naslednji direktorji so bili Alojz Gerden (1994–1999), Marjan Velej (1999–2002), Anton Perovšek (2002–2007), Marko Peršin (2007–2014) in Albert Štrancar (od 2014).

Zap. št.	Direktor dopisne šole oz. direktor DDI Univerzum	Mandat	Vodja sektorja Izobraževalni center oz. direktor CDI Univerzum	Mandat
1.	Franc Pokovec (1. direktor dopisne šole)	1957–1960	/	/
2.	France Bevc (2. direktor dopisne šole)	1961–1967	/	/
3.	Franc Škoberne (1. direktor DDU Univerzum)	1967–1977	Truda Žohar	1967–1974
4.	Drago Žerjav	1977–1979	Ana Tepina	1974–1979
5.	Bojan Samarin	1980–1985	Marija Škorjanec Kosterca	1979–1994
6.	/	/	Alojz Gerden	1994–1999
7.	/	/	Marjan Velej	1999–2002
8.	/	/	Anton Perovšek	2002–2007
9.	/	/	Marko Peršin	2007–2014
10.	/	/	Albert Štrancar	od 2014

Slika 3: Franc Škoberne (na sredini), direktor DDU Univerzum (Vir: M. Škorjanec)

6 ORGANIZIRANOST DDU UNIVERZUM

Dopisno šolo je leta 1957 ustanovil Glavni odbor Zveze borcev Slovenije (z odločbo št. 53 z dne 3. 1. 1957). Predsedstvo zveze združenj borcev NOV je na svoji drugi redni seji dne 21. 5. 1965 izdalo sklep o preimenovanju Dopisne šole v Dopisno delavsko univerzo – zavod za dopisno izobraževanje. Svet delovne skupnosti je 7. 12. 1973 sprejel sklep, da se zavod konstituira v organizacijo združenega dela s firmo: Dopisna delavska univerza Univerzum, p.o., Parmova 39, Ljubljana. Vlada Republike Slovenije je 27. 2. 1992 sprejela odlok o ustanovitvi javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Center za dopisno izobraževanje Univerzum in s tem prevzela ustanoviteljstvo.

Slika 4: Odločba o ustanovitvi (Vir: 10 let dopisnega izobraževanja na DDU Univerzum)

Slika 5: Ustanovitveni akt, 1992 (Vir: Dokumentacija CDI Univerzum)

REGISTRACIJA IN DEJAVNOST DDU UNIVERZUM

Osnovna dejavnost DDU Univerzum je bila izobraževanje, in sicer:

- osnovno izobraževanje za odrasle,
- srednje usmerjeno izobraževanje za odrasle,
- drugo izobraževanje za odrasle.

Izvajale so se tudi naslednje stranske dejavnosti, ki so dopolnjevale osnovno dejavnost:

- založniška dejavnost,
- časopisno založniška dejavnost,
- grafična dejavnost,
- snemanje filmov,
- tehnična obdelava filmov,
- izposojanje in distribucija filmov,
- posredovanje učil in učnih pripomočkov kot dopolnitev osnovnega programa.

V soglasju s pristojnimi republiškimi institucijami je bil DDU Univerzum pooblaščen tudi za organizacijo in izvajanje izobraževanja delavcev, ki so bili na začasnem delu v tujini.

DDU Univerzum je imel naslednje sektorje:

- Center za izobraževanje odraslih,
- Založba,
- Center za samoupravno normativno dejavnost,
- Tiskarna,
- Komercialni sektor,
- Splošni sektor.

Center za izobraževanje odraslih

Center za izobraževanje pri DDU Univerzum se je ukvarjal z izobraževanjem odraslih oz. delavcev, ki so se izobraževali ob delu, in je imel v svojem sestavu tri področja:

- **Splošno izobraževalno področje**
V tem oddelku sta delovali verificirana

osnovna šola in dvoletna šola za filmsko in TV-vzgojo ter tečaja za nemščino in angleščino. Med drugimi je to področje zaznamoval dolgoletni vodja gospod Marjan Fišinger, ki je s svojo strokovnostjo pripomogel k razvoju tega področja.

- **Ekonomsko-administrativno področje**

V tem oddelku sta delovali dvoletna administrativna ter štiriletna ekonomska šola, ki sta bili verificirani, nato štiriletna upravno-administrativna šola, ki je delovala skupaj s Šolskim centrom za vzgojo pisarniškega kadra ter tečaj za skladiščnike, strojepisce ter stavce (priučitev tiskarskih delavcev za delo na sodobnih stavčnih strojih). Na tem področju so bili najbolj vplivni vodje Danijel Andolšek, Marjeta Zupančič Gorjanc in kasneje Branka Čižman.

- **Tehniško izobraževalno področje**

Tu so delovale naslednje verificirane šole: poklicna kovinarska šola, delovodska šola kovinske stroke, tehniška šola za strojništvo in poklicna šola za dimnikarstvo. Poleg tega so bile še ne verificirane tehniške šole za lesno, elektro ter kemijsko stroko, ki so delovale v sklopu odgovarjajočih tehniških šol za mladino. To področje sta vodila in mu prispevala velik strokovni pečat Ana Tepina in kasneje Alojz Gerden.

Organizirali so še jezikovne in knjigovodske tečaje, tečaj za tehniške risarje ter predelavce v kovinarski stroki, za varstvo pri delu, kontrolorje v proizvodnji, skladiščnike, strojepisce in stavce na prvih IBM stavčnih strojih ter celo tečaje opis-menjevanja.

Poleg teh dejavnosti so organizirali še tečaje in izpite na višješolskem nivoju, za socialno delo, pravno šolo, upravno šolo ter za organizacijo dela. Deloval je tudi študijski center za višjo upravno šolo v Mariboru za ljubljansko področje.

Izobraževanje je potekalo po celi Sloveniji, in sicer v 30 študijskih središčih na takratnih delavskih univerzah in organizacijah združenega dela. Poleg tega so v tujini delovala tri izobraževalna središča za naše delavce na začasnem delu v Stuttgartu, Münchnu ter zahodnem Berlinu.

Založniški sektor

Založniška dejavnost se je razvila na podlagi potreb po učbenikih in drugih didaktičnih gradivih pri organizaciji dopisne oblike izobraževanja. Ustanovljena je bila leta 1970.

Področje založniške dejavnosti se je razširilo in okrepiło dne 1. 4. 1978, in sicer s pripojitvijo bivšega Sava filma, zavoda za poučni in šolski film, katerega ustanovitelj je bil republiški izvršni svet.

V okviru založniškega sektorja so delovala naslednja uredništva:

- uredništvo učbenikov je pripravljalo in zalagalo predvsem učbenike, učna gradiva, priročnike in druge publikacije;
- uredništvo učil se je ukvarjalo s posodo bitvijo pouka z novimi avdiovizualnimi pripomočki ter oblikovanjem celovitejših pristopov s t. i. didaktičnimi kompleti;
- uredništvo za film je dopolnjevalo uredništvo za učila predvsem na področju ustvarjanja didaktičnih kompletov za potrebe šol, delno pa je oblikovalo svoj lastni program; urejalo je tudi publikacije za filmsko in TV-vzgojo;
- uredništvo strokovnih publikacij je izdajalo priročnike za delavce z višjo in visoko izobrazbo, učbenike za študente, strokovne publikacije, priročnike za dopolnilno pedagoško in andragoško izobraževanje ter zbirko Osebnostno izpopolnjevanje;
- v okviru založbe sta delovali še dve uredništvu, in sicer uredništvo za predšolsko in glasbeno vzgojo ter uredništvo za proizvodnjo diafilmov, ki sta nadaljevali

- tradicijo Sava filma;
- pri založbi je delovala tudi Posojevalnica filmov, in sicer kot enota posebnega družbenega pomena.

Center za samoupravno normativno dejavnost

Center za samoupravno normativno dejavnost je bil pri DDU Univerzum ustanovljen aprila 1972. Soustanovitelj je bil Republiški odbor Zveze sindikatov Slovenije.

V prvem obdobju je bilo težišče dela na strokovni pomoči organizacijam združenega dela pri oblikovanju njihove samoupravne normativne dejavnosti, kmalu pa je bila dejavnost močno razširjena še na izdajo raznih strokovnih priročnikov in zbirk predpisov kot praktičnih pripomočkov za takratne organizacije ter za organizacijo strokovnih seminarjev in drugih izobraževalnih oblik, najprej v sodelovanju z Inštitutom za delo, nato pa zlasti z Zvezo društev pravnikov v gospodarstvu Slovenije in posameznimi območnimi društvi. Kasneje so zelo tesno sodelovali s Pravno fakulteto v Ljubljani, višjo pravno šolo v Mariboru ter Sekretariatom za pravosodje in občo upravo in proračun.

Tiskarna

Prvi zametki tiskarne so bili že v letu 1960. To je bila pravzaprav razmnoževalnica za učna pisma. Kasneje je bila tiskarna organizirana tako, da je imela tri oddelke: pripravo, tisk in knjigovoznico. Poleg tega je imela še samostojno enoto: razmnoževalnico.

Komerciala

Celotna dejavnost komercialnega sektorja je bila sestavljena iz nabavno-prodajne dejavnosti, ki je bila povezana z dejavnostmi DDU, zlasti z založniško.

7 PISNO GRADIVO V DOPISNEM IZOBRAŽEVANJU

Avtorica: Mari Škorjanec Kosterca

Temelj dopisnega izobraževanja je zapisana beseda. Zapisana in natisnjena beseda pomeni uresničevanje pravadne človekove težnje, da bi ujel čas in zapustil v življenju trajne sledove kot potrditev svojega bivanja, obstajanja. Knjiga zajema urejeno in pojasnjeno izkustvo generacij. Pojem knjige je neločljivo povezan s pojmom učenja, šole, izobraževanja. Pisno gradivo je najbolj razširjen in množičen prenosnik najrazličnejših, tudi strokovnih in znanstvenih sporočil. Čeprav ima živa beseda svojo resonanco, ki se povečuje pod vplivom osebnosti, je vendarle časovno in krajevno omejena. Enaki težnosti so izpostavljeni tudi drugi mediji, medtem ko pisno gradivo relativno uspešno premaguje krajevne in časovne ovire.

Tekst nam sicer ponuja dostopno informacijo, vendar pridobivanje in usvajanje znanja ne poteka brez naporov. Za udeležence izobraževanja je zelo pomembno navajanje na pravilno branje, sicer se ves študij omeji na večkratno prebiranje teksta. Tudi sodobna šola je ponekod še delno obremenjena z miselnostjo stare šole 18. in 19. stoletja. Zmota, da je mogoče znanje »podajati« kot katerikoli predmet, je zapustila prepričanje, da je število učnih ur že zadostno zagotovilo uspeha, zasidralo pa se je tudi mnenje, da naj bo učbenik predelana, skrajšana znanost, zajeta v določeno sistematiko. S predavanji in povezovanjem vsebine učbenika naj bi torej učenec »jemal« znanje in ga potem ohranjal. V dopisnem izobraževanju je že zdavnaj jasno, da učbenik sam ne more dati znanja, marveč se je treba za znanje tudi zavestno potruditi, ga osvojiti. Učno gradivo v dopisnem izobraževanju mora biti takšno, da si udeleženec izobraževanja (dopisnik) poleg znanja, prepoznavanja pridobi tudi reprodukcijo, ter operativno, aplikativno in ustvarjalno znanje. Avtor

mora dobro poznati zakonitosti izobraževalnega procesa. Učno gradivo mora spodbujati k najrazličnejšim aktivnostim: aktivnostim ustnega in pisnega izražanja, praktičnemu delu, zlasti pa k miselni aktivnosti. Ustvariti je treba usmerjeno didaktično konverzacijo. Dober učbenik za dopisno izobraževanje mora poučevati, zato mora vsebovati hkrati razlago učne snovi, ki sledi logični strukturi učiva in napotke ter pojasnila za študij. Tako udeleženca izobraževanja motivira in aktivira; s postavljanjem vprašanj, ki se nanašajo na prejšnje znanje in na razumevanje na novo obdelane snovi, se uresničuje notranji dialog ali interiorizacija. Začetek nove enote avtor uvede s primernim uvodom, ki lahko vsebuje še vprašanja in zahteve za določene praktične naloge ali druge priprave – zahteval bo, da je treba prebrati določene strokovne ali literarne tekste, si ogledati slike ipd. Učbenik mora posredovati znanstvena dejstva. Lahko prinaša izvirne tekste, dejstva razlaga na osnovi opisa, jih prikazuje s sliko, skico, zemljevidom ali grafikonom ali usmerja k preučevanju določenih pojavov. Generalizacija mora biti podana razumljivo, to pa avtor doseže, če je v fazah razlage in prikazovanja dovolj jasen.

Vrste pisnega gradiva v dopisnem izobraževanju

V dopisnih šolah in drugih oblikah izobraževanja uporabljamo dve vrsti osnovnega pisnega gradiva:

- informativno pisno gradivo,
- formativno pisno gradivo.

Informativno pisno gradivo je sestavni del organizacije dopisnega izobraževanja, saj vzpostavlja stike med šolo in kandidatom od vključitve do konca vzgojno-izobraževalnega dela.

Informativni teksti so: predstavitev programa, organizacijskega poteka dela, inicialne ankete o udeležencih, uvodno pismo s podrobno informacijo o študiju, navodila za učenje, vabila na uvodni sestanek, razpored konzultacij in izpitov, obvestilo o spremembah v urnikih konzultacij ali izpitov, vabila na konference in sestanke, zaključno pismo.

Formativno pisno gradivo – didaktični materiali

Začetek dopisnih šol spremljajo učna pisma, to so didaktično urejene študijske enote za posamezne programe oziroma predmete. Vsaka enota vsebuje novo znanje, elemente za urejanje znanja in vaje za aplikacijo. Prirejene tako, da dajejo možnost za korekcijo napačnih informacij in za ponavljanje prejšnjega znanja. Učno pismo že po svoji strukturi pogojuje pisno komunikacijo. Udeleženec izobraževanja sukcesivno prejema pošiljke, usvoji učno snov, naredi vaje, napiše domače naloge in jih pošlje korektorju. Prav tako nanj naslovi vprašanja, ki se nanašajo na učno enoto. Korektor dopisniku vrne popravljeno domačo nalogo in mu odgovori na zastavljena vprašanja. Ta način komunikacije je ustrezen pri manjšem številu dopisnikov določenega programa, da ga lahko strokovni tim sproti obvladuje. S porastom števila udeležencev pa ob takšnem načinu dela lahko pride do zastojev in zamud. Zaradi tega je prišlo tudi do disperzije in do formiranja manjših študijskih skupin v bazah, kjer se možnosti komuniciranja povečajo. Učno pismo se kot osnovni element učnega gradiva ohranja pri nekaterih tečajih, zlasti pri pouku tujih jezikov (z dodano kaseto), pri tehničnem risanju in drugje, npr. pri višji stopnji dopisne osnovne šole (od 5. razreda). Učna pisma bi sčasoma lahko imela tudi zaviralne učinke, zlasti v skupinah, ki so glede na prejšnja znanja, sposobnosti in različno motivacijo heterogene.

Postopno doziranje učne snovi po pisnem viru je stimulatивно za dopisnike, ki študirajo težje in počasneje, morebitni prejšnji neuspehi iz mladosti pa jim hromijo samozavest in zaupanje v lastne sposobnosti. Za dopisnike, ki se vključujejo v izobraževanje zato, da si dopolnijo in uredijo znanje, je učno pismo lahko zavora pri delu, ker jih upočasnjuje tempo, ki so ga sicer sposobni.

V Sloveniji so se razvile dopisne izobraževalne oblike predvsem za osnovno in srednjo šolo, torej za pridobitev osnovne in strokovne izobrazbe. Programe, učne načrte, dokumentacijo predpisujejo zakoni. Pisno gradivo, ki je bilo v prvih fazah dopisnih šol specializirano zanje, se je postopoma moralo umakniti učbenikom za redne šole. Iz mnogih učnih materialov, ki so bili pisani za dopisne šole, so zrasi učbeniki, ki so jih začeli uporabljati tudi v drugih šolah za mladino in odrasle.

Vrste učnega gradiva za dopisno izobraževanje:

- sintetični – integralni učbenik,
- diferencialni učbenik,
- učbenik z dopolnilnim didaktičnim gradivom.

Sintetični učbenik vsebuje celotno učno snov predmeta za določeno stopnjo (letnik, program). Obsega vse komponente vzgojno-izobraževalnega procesa:

- pripravo in uvajanje nove teme,
- razlago,
- vaje,
- ponavljanje in preverjanje znanja.

Dr. Vladimir Poljak imenuje koncept teh učbenikov »baza dolgih korakov«, pri čemer je vsaka komponenta poseben korak. Pri nekaterih predmetih sta koraka vaja in preverjanje še posebej zahtevna in vključujeta nove komponente: uporabo, oziroma aplikacijo znanja v domači nalogi ali izdelku.

Diferencialni – razvejani učbenik sestavljajo posamezni zvezki (snopiči), ki se povezujejo z vidika predmeta, tematike ali strukturnih komponent vzgojno-izobraževalnega procesa.

Snopiči oziroma zvezki so v nekem smislu nasledniki učnih pisem. Po mnenju nekaterih pedagogov in andragogov ima tako zastavljen učbenik pozitivne učinke, ker stopnjuje motivacijo.

Dokaj pogost tip učnega gradiva je delitev na posamezne dele glede na strukturo izobraževalnega procesa: en del povezuje učno vsebino, v drugem delu so koncipirane vaje in vprašanja (delovni zvezek), v posebnem delu pa so domače naloge. Pri sodobnih učnih materialih za tuje jezike je teh sestavnih delov še več in zajemajo še: film, kaseto s posnetki, učbenik, delovni zvezek, slikovni zvezek in vaje ter priložnik za učitelja. Verjetno je, da tak koncept prej zmanjšuje pozornost in aktivnost, namesto da bi ju spodbujal. Pri samostojnem učenju udeleženec izobraževanja (dopisnik) izgublja pregled.

Učbenik z dopolnilnim učnim gradivom je v Sloveniji zrasel iz specifičnih razmer – to so zahteve po verificiranem učbeniku, pa tudi ekonomski razlogi, saj je specifični učbenik za dopisno izobraževanje zelo drag, zlasti še v času, ko se izobraževalni programi bistveno spreminjajo. Splošno veljavnemu učbeniku, ki ga uporabljajo šole za mladino, je dodano posebno vodilo.

Vodilo ima različne funkcije:

Prirejeno je po učnem načrtu in vodi ter usmerja dopisnika skozi program, poudarja to, kar je pomembno, razlaga stvari, ki morda v učbeniku niso dovolj jasno formulirane, dopolnjuje učbenik z morebitnimi pojasnili ali spremembami, ima torej komplementarni, delno pa suplementarni karakter. Vodilo ima tudi vlogo učitelja ali

inštruktorja. Napisano mora biti v slogu konverzacije, ki ustvarja spodbudno in prijateljsko atmosfero ter vzpostavlja navidezni dialog.

Jezikovne konstrukcije naj bodo enostavne, varovati se je treba predolgih, preobširnih stavkov, da udeleženec izobraževanja lahko sledi bistvenemu, rdeči niti skozi učno snov.

Stavek mora biti preprost in dinamičen. Kratki prosti stavki in priredja so boljši od daljših podredij z odvisniki različnih stopenj. Aktivne glagolske oblike učinkujejo dinamično, pasivni stavki pa so težje razumljivi in delujejo statično. Krajši spodbudni stavki, nevsiljiva vprašanja in vzključni stavki stopnjujejo motiviranost pri učenju.

Začetek nove enote avtor uvaja s primernim, kratkim uvodom, ki lahko vsebuje že tudi vprašanja, zahteva določene praktične naloge ali drugo pripravo, npr.: ponovitev določenih poglavij učne snovi iz prejšnjih letnikov, ogled likovnih del, obisk koncerta ali gledališke predstave; glede na naravo predmeta.

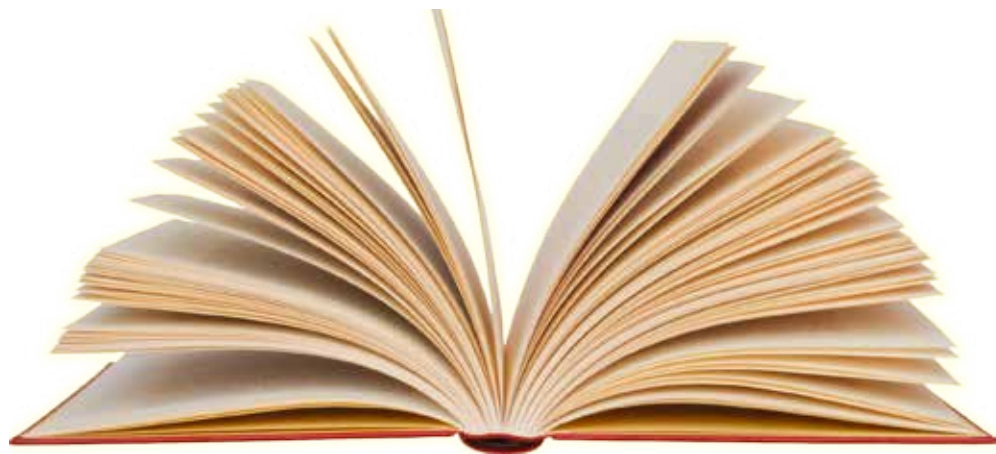
Vodilo je spremljevalec učbenika in je aplicirano na poglavja iz zaokroženih snovnih enot. Dopisnika opozarja tudi na posamezna pomembna mesta v tekstu, vsebuje izbor predpisanih nalog, če jih učbenik že vsebuje, in navaja na morebitne druge vire. Pri nekaterih predmetih vsebuje vodilo sklop domačih nalog in vprašanj, pri matematiki tudi rešitve nalog, kar služi dopisniku za samopreverjanje znanja.

Vodilo naj oživlja učno snov, animira in motivira dopisnika pri samostojnem delu, spodbuja vzpostavljanje dialoga ter sproža vrnitvene informacije z nalogami ali problemskimi vprašanji.

Pomembno je tudi oblikovanje teksta. Preglednost dosežemo s členitvijo na logične

celote, z naslovi, podnaslovi ali z uporabo črk različnih tipov. Dispozicija celote naj bo čim bolj pregledna, da si jo dopisnik zapomni že v prvi fazi učenja – pri pregledovanju. Vodilo ne sme biti preobsežno, še zlasti, če nima funkcije nadomestnega gradiva. Kopičenje teksta lahko pomeni podvajanje učbenika, kar pa ni namen vodila in lahko vpliva destimulativno. Optimalen obseg vodila za predmet ob rednem učbeniku, ki je napisan na osnovi učnega načrta, je 15 strani (do ene avtorske pole). Če učbenika za določen predmet ni, je obseg nadomestnega gradiva za tak predmet od dve do največ pet avtorskih pol. Enotnih navodil za pripravo vodil ni mogoče izdelati, saj avtorja pri pisanju usmerja predvsem narava premeta in učna snov. Pristop je odvisen od vsebine predmeta, zato je pri humanističnih in naravoslovnih ali strokovnih predmetih nujno različen. Najbolje je, da je pisec vodil izkušen učitelj, praktik, ki poleg tega, da dobro obvlada stroko, zahteve programov in učnega načrta, upošteva tudi učno situacijo. Zavedati se mora, da poučuje in vodi didaktično konverzacijo.

Suplementarno učno gradivo mora zapolnjevati vrzeli v obstoječih učbenikih. Zaželeno je, da je postopek priprave in izdelave takšnega učnega gradiva pospešen, brez daljših dialogov in formalnosti. Nujno pa je, da so tudi takšni teksti napisani jezikovno, stilistično, pravilno.

Slika 6: Knjiga – zapisana beseda (Vir: pngimg.com)

Literatura:

Dr. Börje Holmberg, J. Baath: Distance education, Molmö 1974

Dr. Ana Kranjc: Metodika dopisnega izobraževanja, Ljubljana

Dr. Silvije Pongrac: Komunikacije u dopisnom obrazovanju, Zagreb 1985

Jože Valentinčič: Dopisno izobraževanje v usmerjenem izobraževanju 1976

Dr. Vladimir Poljak: Kako stjecati znanje, Zagreb 1979

Dr. Vladimir Poljak: Didaktično oblikovanje udžbenika i priručnika, Zagreb 1980

Dr. Silvije Pongrac: Dopisno obrazovanje, Zagreb 1972

Mg. Ante Krmpotič: Pisan nastavni material u savremenom dopisnom obrazovanju od tradicionalne dopisne nastave do dopisno konsultativne, Zagreb 1985

8 DDU IN IZOBRAŽEVANJE SLOVENSКИH DELAVCEV NA ZAČASNEM DELU V TUJINI – ŠTUDIJSKA SREDIŠČA V TUJINI

Migracijski tokovi s slovenskega ozemlja, zlasti agrarnih območij, v druge evropske dežele so se začeli dokaj množično pojavljati že v času krize proti koncu 19. stoletja in se nadaljevali med obema vojnama; tudi nova Jugoslavija po drugi svetovni vojni jih ni zaustavila. Pri teh pojavih ni šlo vedno za trajno izseljevanje, ampak za iskanje dela ali boljšega zaslužka.

V 60. in 70. letih 20. stoletja se je delovna migracija, zlasti na Švedsko in v Zahodno Nemčijo, ponovno okrepila. V glavnem so bili iskalci dela mlajši moški z nerazvitega podežolja, (Prekmurje, Slovenske Gorice, Haloze, Zasavje ...). Večina jih je imela osnovnošolsko izobrazbo, precej pa jih je bilo tudi z nedokončano osnovno šolo. Začasno delo so na tuje odhajali iskat tudi mladi zakonski pari, ki so s seboj pripeljali otroke ali pa so se jim rodili v tujini. Vezi z domom in domovino so ohranjali. Med prazniki in dopusti so mnogi odhajali domov, da so si gradili hiše za čas, ko se bodo za stalno vrnili.

Kmalu se je pokazalo, da zdomci želijo in potrebujejo izobrazbo. Po raziskovanjih izobraževalnih potreb na osnovi državnega pooblastila je DDU organizirala študijska središča: za Baden Württemberg v Stuttgartu, za Bavarsko v Muenchnu, tretje pa v Zahodnem Berlinu. Za organizacijsko delo so zaposlili učiteljico dopolnilnega pouka Milico Pukl v stuttgartskem središču, ki je bilo največje in najbolj raznoliko. Delovale so: osnovna šola, ekonomska srednja šola, poklicna administrativna, poklicna kovinarska in delovodska šola, ki so bile verificirane, ter šola za poklicne voznike (v sodelovanju z ljubljansko šolo za voznike motornih vozil). Vse jugoslovanske institucije, ki so imele pooblastila za delo na tujem, so bile članice Zajednice – skupnosti institucij za izobraževanje jugoslovanskih delavcev na začasnem delu v tujini, ki je imela sedež v Beogradu.

Nosilci posameznih predmetov so bili v tujini zaposleni strokovnjaki z visoko izobrazbo: ekonomisti, inženirji, psihologi, organizatorji dela in profesorji, ki so opravljali cikle predavanj učne snovi, korigirali naloge in vodili konzultacije. Ispite in zaključne izpite so izvajali učitelji in zaposleni vodje izobraževanja iz DDU Ljubljana. Vse evidence in dokumentacijo je vodila matična šola pri DDU.

Šolnina 350 DM za eno šolsko leto vključno z učnim gradivom, seminarji in izpiti je bila uradno določena.

Šolske prostore so najemali pri nemških šolah za odrasle, ki so jih podpirali nemški sindikati, sodelovanje z njimi je potekalo korektno. Pouk je bil zaradi delovnih obveznosti odraslih koncentriran na konce tedna in na pozni večerni čas.

Dijaki so bili zelo ambiciozni in tekmovalni, med sabo pa so ustvarjali tudi prijateljske stike in po telefonu izmenjavali izkušnje pri učenju in reševanju nalog. Takrat še ni bilo računalnikov, marsikdo je na svoj magnetofon snemal vsa predavanja.

Spodbude za študij so prihajale tudi z delovnega mesta – uspešnim izpitom, predvsem pa po dokončanem šolanju, je sledilo napredovanje v službi. Pridobljeno izobrazbo in znanje so upoštevali in vrednotili tudi tuji delodajalci.

Slika 7: Intervju z dopisnikom na začasnem delu v tujini
(Vir: Dopisnik, 1973, št. 4)

Slika 8: Valeta, Stuttgart, 1977 (Vir: Arhiv M. Škorjanec)

Slika 9: Zaključni izpit – poklicni vozniki, Stuttgart, 1980 (Vir: Arhiv M. Škorjanec)

Slika 10: Maturantje 1980, Stuttgart; prva vrsta spodaj od leve proti desni: Bogomir Perhavec, Milica Pukelj, Mari Škorjanec Kosterca, Vida Varga (Vir: Arhiv M. Škorjanec)

9 STROKOVNO SPOPOLNJEVANJE ZAPOSLENIH IN STROKOVNO DEJAVNO SODELOVANJE NA POSVETIH TEDANJE JUGOSLAVIJE IN TUJINE

Zapisala: Nataša Jambrek Jelenc

Organizirani in izpeljani so bili sledeči dogodki:

- poletna šola v Poreču in Puli (vsakoletna poletna šola),
- strokovni obiski jugoslovanske delegacije v tujini (Poljska),
- redni obiski na razstavi učil Didakta in knjižnem sejmu v Frankfurtu,
- organizacija seminarja o dopisnem izobraževanju za vodje središč in andragoške delavce v Radencih,
- priprava in izdelava videa kot novega tehnološkega pripomočka za izobraževanje odraslih (v sodelovanju z Andragoškim centrom),
- strokovno sodelovanje v Zvezi ljudskih univerz,
- sodelovanje z Birotehniko v Zagrebu (ustanova za dopisno izobraževanje),
- posveti o dopisnem izobraževanju.

MEDNARODNI POSVET O DOPISNEM IZOBRAŽEVANJU EHSC NA BLEDU

(objavljeno v Dopisniku, junij 1980)

Dopisna delavska univerza Univerzum je pomladi leta 1980 organizirala na Bledu 19. posvet o dopisnem izobraževanju za mednarodno organizacijo »Evropski svet za izobraževanje na domu« (EHSC).

Posveta na Bledu od 12.–14. maja so se udeležili predstavniki raznih dopisnih šol in centrov iz enajstih evropskih držav: Velike Britanije, Francije, Norveške, Belgije, Švedske, Holandske, Finske, Španije, Švice, Italije in Jugoslavije. Tema posveta je bila: »Položaj, vloga in naloge dopisnega izobraževanja v odnosu do rednega izobraževanja«.

Dr. Borje Holmberg (Daljinska univerza – Fernuniversitat, Hagen) in dr. Ana Krajnc sta govorila o prispevku dopisnega izobraževanja k rednemu izobraževanju; dr. Holmberg je podal mednarodni pregled, dr. Krajnčeva pa je predstavila predvsem razvoj in možnosti dopisnega izobraževanja v Jugoslaviji.

Sodelovali so še: Giampaolo Bonani (Accademia, Rim) Učenje po dopisni metodi: ponovna možnost ali manjvredno učenje; dr. Borivoj Samolovčev (Filozofska fakulteta Beograd-Skopje) – Dopisno izobraževanje odraslih na različnih šolskih nivojih; Bernard Pagny (Narodni center za daljinsko izobraževanje – CNTE, Paris) – Kaj lahko redno izobraževanje pridobi od dopisnega in dr. Kari Lampikoski (Inštitut za marketing, MI Helsinki) – Razvoj novih poti za pridobivanje informacij v dopisnih šolah.

Vsi udeleženci so se živahno odzivali v razpravah po referatih, predvsem so tudi zelo vneto sodelovali v skupinskem delu. Udeleženci so se strinjali, da dopisno izobraževanje še nima mesta, ki bi si ga zaslužilo. Še vedno izobrazba, pridobljena po dopisni poti, ni povsod popolnoma enako vrednotena. V svetu je veliko ustanov, ki zelo uspešno izobražujejo po

tej poti mnogo ljudi. Nekaj je tudi univerz, zlasti znana »Odperta univerza« (Open university). Deluje deset let, vpiše pa se lahko vsakdo, ne glede na predizobrazbo. Do danes je na njej diplomiralo 39000 študentov. Univerza sama še ne deluje popolnoma svobodno po načelih dopisnega izobraževanja, kot so svoboda časa, prostora in dejavnosti. Študentom določa ritem študija: vpis in opravljanje izpitov ob določenih rokih. Sorodna je univerza v Nemčiji: »Daljinska univerza« (Fernuniversitat) v Hagenu, ki obstaja pet let. Zahteva ustrezno predizobrazbo za tiste, ki želijo opraviti diplomu. Tudi ta univerza je neelastična glede izpitov in razpošiljanja učnega gradiva. Učni nivo je zelo visok, zahteve so celo večje kot na rednih univerzah v Nemčiji.

Že dolgo vrsto let pa delujejo na rednih univerzah po vsem svetu dopisni oddelki. Na takšnih oddelkih je študijski režim mnogo bolj svoboden, študentje se resnično lahko vpišejo in študirajo v ritmu, ki ga sami določajo. Zelo znana je švedska dopisna šola Hermods, ki se je predvsem uveljavila s pripravo študentov za vstop na univerzo. Ugotovili so, da so študentje, ki so se vpisali na univerzo, potem ko so se pripravili na diferencialne izpite v tej šoli, uspešneje študirali kot drugi.

Francoski narodni center za izobraževanje na daljavo (CNTE) v Parizu pa je edini, ki je bil ustanovljen z namenom, da nadomesti izobraževanje otrok in mladih v rednih šolah z dopisnim izobraževanjem. Bilo je to med vojno, ko so otroke prepeljali na varno v oddaljene kraje. Šola se danes ukvarja pretežno z izobraževanjem odraslih, še vedno pa se v njej izobražuje 25 % otrok, ki se iz zdravstvenih razlogov ali pa zaradi oddaljenosti ne morejo v redne šole.

Ugotavljajo, da se v razvitih deželah izobraževanje uveljavlja vse bolj kot dopolnilno izobraževanje ali pa kot možnost posodabljanja pridobljene izobrazbe. V take tečaje in šole se vpisujejo ljudje najrazličnejših poklicev (knjigovodje, učitelji, zdravniki), za katere je še celo pomembno, da zaradi izobraževanja ne zapuščajo dela.

Mnogo novosti so že uvedli v sisteme dopisnega izobraževanja, veliko pa jih bo še treba uveljaviti, predvsem pa je treba doseči, da to izobraževanje povsod pridobi verifikacijo in pravno veljavo.

V Italiji se sprašujejo predvsem, ali bodo lahko dopisne šole rešile problem osipa z rednih šol, ki je v tej deželi zelo pereč, kakšni organizacijski in pedagoški pogoji so potrebni, da bi te cilje dosegli. Osipnikom je v veliko pomoč osebni stik z mentorji, ki morajo za opravljanje tega dela imeti zelo human odnos, saj so v nekem smislu vodniki tudi v življenju dopisnika. Podarjajo tudi pomembnost visoke kakovosti študijskega materiala.

Tudi o Jugoslaviji smo slišali veliko zanimivega. Od nastanka prve dopisne šole (Vidovičeve šole) v dvajsetih letih v Sarajevu – vključevala je srednješolsko izobraževanje (od prve do osme gimnazije) – pa do današnjih dopisnih šol po vsej deželi. Le-te so si z velikim trudom priborile verifikacijo in se še dalje borijo za svoje mesto v družbi, ki se do dopisnega izobraževanja obnaša mačehovsko.

Predsednik, podpredsednik in nekateri vidnejši člani te mednarodne organizacije so se po vrnitvi domov prisrčno zahvalili za gostoljubje in izrazili navdušenje nad potekom posveta.

Slika 11: Zgibanka posveta European Home Study Council na Bledu leta 1980

Slika 12: Komentar in fotografije finskega udeleženca konference na Bledu. Na desni fotografiji je predsednik EHSC (Vir: Arhiv Nataše Jelenc Jambrej).

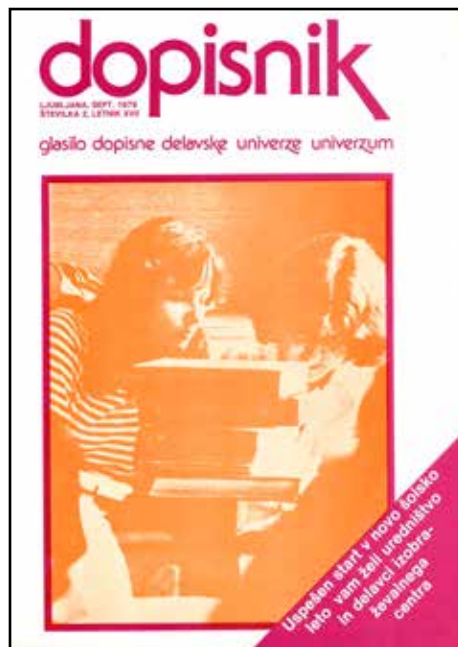
Slika 13: Udeleženci posveta o izobraževanju na daljavo (Portorož, november, 1979)

10 DOPISNIK – GLASILO

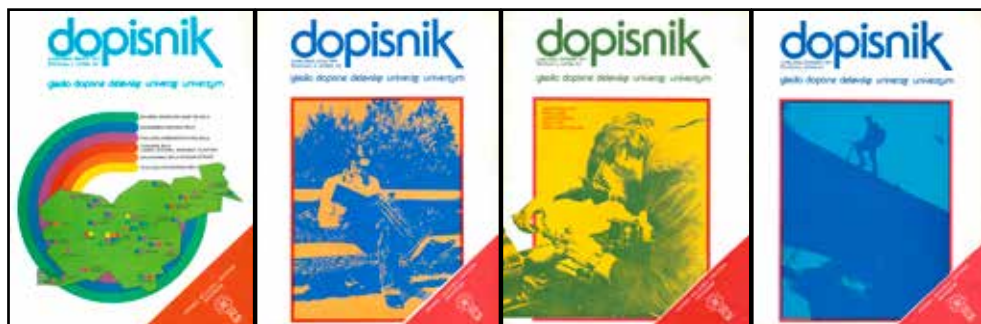
Leta 1961 je začela izhajati revija Dopisnik, sprva je izhajala desetkrat letno, kasneje je postala kvartalnik, izhajala je štirikrat letno. Prejemali so jo vsi dopisniki, kot so takrat imenovali udeležence izobraževanja. Dopisniki so v njej lahko prebrali koristne nasvete za uspešno učenje posameznih predmetov in sklopov snovi. Objavljeni so bili intervjuji z avtorji (profesorji) in dopisniki, in sicer o njihovem življenju in izkušnjah pri izobraževanju. Predstavljeno je bilo delo po študijskih središčih, poročila o izpitnih in maturitetnih rokih in kulturnih dogodkih. Dopisnik je prenehal izhajati v letu 1980.

Slika 14: Dopisnik št. 1, oktober 1961, 1. leto izhajanja (Vir: Arhiv CDI Univerzum)

Slika 15: Zadnja številka Dopisnika, leto 1979 (Vir: Arhiv CDI Univerzum)

Slika 16: Štiri številke Dopisnika, leto 1977 (Vir: Arhiv CDI Univerzum)

11 MOTIVACIJSKO PISMO

V nadaljevanju je naveden primer motivacijskega pisma udeležencem izobraževanja, ki opravljajo izpit iz angleščine. Vzet je iz **Vodnika po rabi angleških časov**, ki ga je pripravila profesorica angleškega jezika Lidija Berden.

Welcome to the Club

Pozdravljeni! Pred Vami je moj skromni poskus, vsaj malce razsvetliti "skrivnostni svet" angleških časov. To poglavje angleške slovnice je praviloma deležno največje ogorčene kritike šolarjev, dijakov in celo študentov angleškega jezika, češ, ti Angleži so pa res zmešani, kaj jim pa bo toliko časov, saj sploh ne uporabljajo vseh. Zanimivo je, da imajo podobne komentarje, podkrepljene z različnimi dodatki, tudi tisti hvalevredni odrasli zelo različnih starosti, ki se odločijo za osvežitev svojih rezultatov osemletnega učenja angleščine v šoli. Po navadi predvsem zaskrbljeno ugotavljajo, da so zavirljivo število angleških časov skrčili na tri do največ štiri, skratka, da so v svojo angleščino vnesli slovensko logiko uporabe časov. "Tell me about it," boste morda ob tem vzdihnili. Morebitno zgražanje nad tem poglavjem angleške slovnice in prav tako morebitno bridko ugotavljanje in samoprepičevanje, da ga zanesljivo ne boste nikoli dojeli in usvojili, torej ni izključno Vaša posebnost. So: Welcome to the club!

Nekaj duhamornih nasvetov

To poglavje angleške slovnice pa sploh ni tako zapleteno, kot se zdi. Je pa res, da si je treba zanj vzeti več časa, kot smo mu ga po navadi pripravljene posvetiti (too much, kajne !?). Da bi pravila rabe posameznih časov čim boljše razumeli, kar se mi seveda zdi najbolj pomembno, sem jih pripravila v slovenščini.

Naprej priporočam, da se: Občudovanja vredno "napiflate" teorijo (tvorbo posameznih časov, prislove časa, značilne za te čase, predvsem pa rabo). Brez tega se Vam bodo zanesljivo izjalovili vsi površni poskusi, da bi po krajši poti (ki se v končni fazi vedno izkaže za najdaljšo, da o spremljajočih pojavih ne govorimo) osvojili to navidezno trdnjavo.

Ko boste imeli pregled nad rabo posameznih časov, jih boste lažje razlikovali med seboj in bolj samozavestno uporabljali. Postalo Vam bo tudi popolnoma jasno, zakaj se v nekem stavku pojavlja točno določen čas in ne tisti, za katerega bi Vi dali roko v ogenj.

Za začetek si lahko po lastni zamisli pripravite tabelo z osnovnimi podatki. Veliko lažje si jo boste zapomnili kot tisto, ki so jo po svoji zamisli pripravili drugi. Toda ta tabela ne sme postati nadomestilo za Vaše znanje ali celo potuha. Z njeno pomočjo se boste le lažje in hitreje naučili bistvenih podatkov o posameznih časih in jih "shranili" v Vaš spomin.

Vaja dela mojstra

Na ta način in seveda z veliko vaje (ki dela mojstra) boste tudi Vi dosegli toliko opevano uporabo časov "po občutku". To velja predvsem za Present Perfect Tense, za katerega avtorji angleških učbenikov sami priznavajo, da je za tujce najtrši oreh.

Večina učbenikov, oz. spremljajočih delovnih zvezkov ima vaje s časi v glavnem omejene na dva, največ tri čase hkrati, pač glede na obravnavano snov. V tem primeru seveda ni problem ugotoviti pravilne rešitve. Zelo redko pa se pojavljajo vaje, v katerih so zastopani vsi časi. Šele tu se namreč pokaže in izkaže, koliko ste razumeli angleške čase in kako jih znate uporabljati. To praznino sem malce poskušala omiliti z vajami, ki sem jih razdelila v tri skupine: v prvi skupini so le posamezni stavki (za "ogrevanje"), v drugi je po več vsebinsko povezanih stavkov, v tretji pa krajši in daljši teksti ali deli tekstov, anekdote, šale ...

Na koncu so seveda tudi rešitve, ki pa jih preverite šele takrat, ko boste izčrpali svoje "ideje" o možni rešitvi. Če kakšnih stavkov ne boste razumeli, si pomagajte s slovarjem, ker boste potem lažje ugotovili pravilno rešitev.

Te vaje pa so lahko le dodatek k predpisanemu gradivu. Še večji učinek bodo imele, če boste hkrati brali enostavnejše angleške tekste (v vseh knjižnicah si lahko izposodite poenostavljene romane z različno stopnjo zahtevnosti). Pri skrbnem branju (kar ne pomeni, da morate vsako Vam neznano besedo iskati po slovarju, pomembno je, da veste, za kaj gre!) boste verjetno opazili le toliko časov, kolikor se jih boste do takrat naučili. Za natančnejšo analizo si izberite odlomek in poskusite utemeljiti, zakaj je v nekem konkretnem stavku uporabljen ta in ta čas. Tudi pri gledanju filmov poskusite biti pozornejši. Ugotovili boste, da se igralci "kar naenkrat" pogovarjajo v veliko več časih, kot ste morda menili do tedaj. Toda zadeva je popolnoma enostavna in ni značilna le za angleške čase: če veš, da nekaj obstaja, potem to tudi opaziš!

Kako pa kaj uspeh?

Seveda je uspešnost Vašega samostojnega spopadanja s to snovjo precej odvisna od Vašega predznanja, dobrih ali slabih izkušenj z učenjem in profesorjem, veselja ali odpora do angleškega jezika, pričakovanj, želja in še česa. Predvsem pa vedite, da kot študentka ali študent na daljavo niste prepuščeni samemu sebi.

Vedno se lahko obrnete name pisno, po telefonu ali osebno. Pomembno je, da se Vam nikoli nobeno vprašanje ne zdi neumno, nepomembno, kajti vsako vprašanje zame pomeni, da ste o določenem problemu razmišljali, oz. se z njim ukvarjali.

Vprašanja si sproti zapisujte, označite si stavke, razlage, pravila ipd., ki jih ne razumete povsem. Ko se Vam bo zdelo, da ne morete študirati naprej, dokler ne boste razčistili teh nejasnosti, se obrnite name. Naj še enkrat ponovim, da angleški časi niso neosvojljiva trdnjava. Toda nikar se jih ne lotevajte kampanjsko. Tudi to poglavje angleške slovnice zahteva kontinuirano delo, raje vsak dan pol ure kot vsake toliko časa naenkrat po npr. pet ur (kar velikokrat slišim od začudenih študentov, ki jim tak način učenja seveda ni prinesel kakšnih vzpodbudnih rezultatov). Snov se mora "posesti", utrditi, da lahko gradite naprej.

Priporočam Vam, da si tole moje prijateljsko prepričevanje tolikokrat preberete, da Vas bo prepričalo. Samo v tem primeru Vam lahko zagotovim uspeh pri Vašem samostojnem delu. Vsi nasveti so namreč sad dolgoletnih izkušenj.

No, zdaj pa veselo na delo!

12 SEDANJE DELOVANJE CDI UNIVERZUM

Sedanja dejavnost CDI Univerzum je usmerjena na sledeča področja:

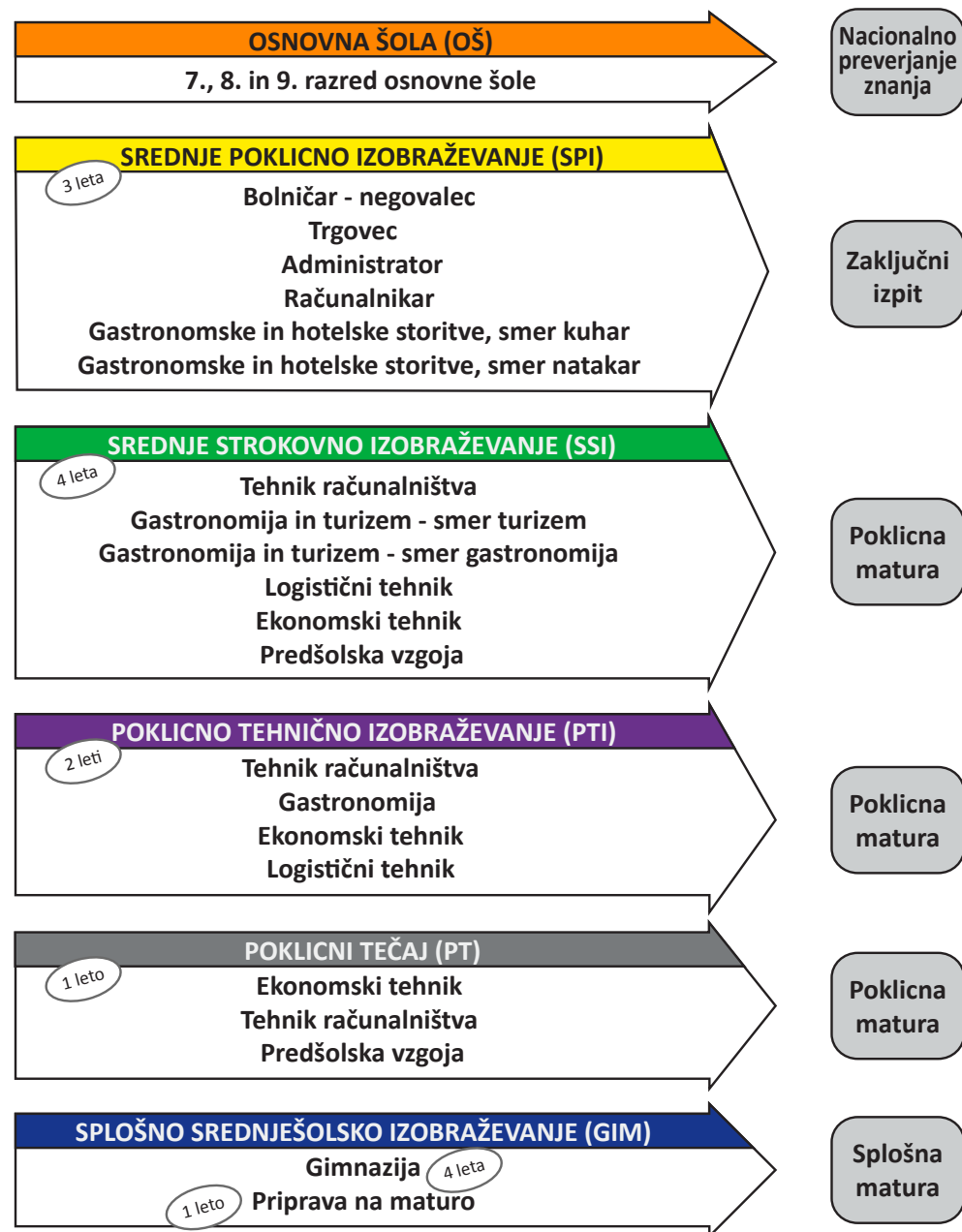
<p>ŠOLSKI PROGRAMI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osnovna šola za odrasle (OŠ) • Nižje poklicno izobraževanje (NPI) • Srednje poklicno izobraževanje (SPI) • Srednje strokovno izobraževanje (SSI) • Poklicno tehniško izobraževanje (PTI) • Poklicni tečaji (PT) • Gimnazija • Priprave na maturo 	<p>USPOSABLJANJA IN TEČAJI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strokovna usposabljanja za udeležence/učitelje • Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK) • Institucionalna usposabljanja • Tuji jeziki, slovenščina za tujce • Računalništvo • Življenjske veščine • Učimo se skupaj • Tečaji ter delavnice za prosti čas in osebno rast
<p>PODPORNE DEJAVNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Središče za samostojno učenje (SSU) • Učna pomoč • Študijski krožki <p>SVETOVANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svetovalno središče Ljubljana (ISIO) • Ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenega znanja (UVNPZ) • Svetovanje za pridobitev NPK 	<p>PROJEKTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionalni • Nacionalni: Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb • Svetovanje zaposlenim 2016–2022 • Temeljne in poklicne kompetence 2016–2019
<p>E-IZOBRAŽEVANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Računalniška podpora za udeležence • Okolje Moodle • E-gradiva • Usposabljanja za učitelje v e-izobraževanju • Priprava spletnih učilnic po enotnem konceptu • Usposabljanje udeležencev za uporabo spletnih učilnic 	<p>KNJIŽNICA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učna gradiva • Arhivska gradiva • Članica Cobiss

Slika 17: Dejavnosti CDI Univerzum v šolskem letu 2017/2018

ŠOLSKI PROGRAMI – FORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Namen ustanovitve CDI Univerzum je bil ponuditi udeležencem možnost pridobitve formalne izobrazbe. Tako ima področje formalnega izobraževanja na CDI Univerzum najdaljšo tradicijo. Vseh 60 let se zaposleni trudimo, da izvajamo aktualne programe, prilagojene za izobraževanje odraslih. Trenutno izvajamo naslednje programe:

Slika 18: Ponudba šolskih programov CDI Univerzum v šolskem letu 2017/2018

USPOSABLJANJA IN TEČAJI – NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE

Na CDI Univerzum smo se v preteklih letih usmerili in razvili tudi neformalno področje izobraževanja. Ponujamo različne tečaje kot tudi strokovna usposabljanja. Neformalno pridobivanje znanja in spretnosti je bistvenega pomena za osebnostno rast, v zadnjem času pa vedno bolj tudi za poklicno rast in razvoj. Poglobljanje, obnavljanje in razširjanje znanja, ki sicer ni ovrednoteno z javno veljavno listino, v današnjih časih pridobiva vedno večjo vrednost.

Na CDI Univerzum redno organiziramo različna usposabljanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije, pa tudi delavnice, seminarje in tečaje. Nekateri tečaji za ranljive ciljne skupine so tudi brezplačni, ker jih organiziramo preko različnih projektov. Največ zanimanja je za tuje jezike in računalniška izobraževanja. Za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije je veliko zanimanje za usposabljanja za socialnega oskrbovalca, varuha predšolskih otrok, računovodjo in knjigovodjo.

Slika 19: Udeleženci računalniškega tečaja

Slika 20: Izdelki z umetniške delavnice

PODPORNE DEJAVNOSTI

Središče za samostojno učenje (SSU)

V Sloveniji obstaja veliko možnosti za učenje in izobraževanje odraslih, tako formalno kot neformalno. Ena od oblik neformalnega izobraževanja je tudi organizirano samostojno učenje. Z njim želi Andragoški center Slovenije vzpostaviti in širiti kulturo samostojnega učenja v Sloveniji ter zagotoviti dobre učne razmere za vse, ki se želijo učiti samostojno. S tem namenom so se razvila tudi središča za samostojno učenje, ki so razpršena po vsej Sloveniji. V Mreži središč za samostojno učenje deluje 34 splošnoizobraževalnih središč, kjer ljudje samostojno in brezplačno utrjujejo in pridobivajo znanje.

Središče za samostojno učenje (SSU) na CDI Univerzum deluje od leta 2000 in je na voljo tako udeležencem Centra za dopisno izobraževanje kot tudi zunanjim obiskovalcem. Odprto je vsak dan od ponedeljka do petka med 9.15 in 16.15 uro. Središče je namenjeno vsem odraslim, ki jim iz kakršnih koli razlogov tradicionalno učenje in izobraževanje nista dostopna ali jim ne ustrejata. Učenje v teh središčih je za udeležence brezplačno, saj ga sofinancira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

SSU je s sodobno učno tehnologijo opremljen učni prostor. Najdete ga v pritličju, in sicer v učilnici 11. Prostor je opremljen s sedmimi učnimi mesti (računalnikom in dostopom do interneta). Namenjen je pridobivanju, utrjevanju ali nadgradnji znanja. Učenje poteka individualno in samostojno. Čas, ritem in način učenja udeleženci prilagodijo lastnim interesom in zmožnostim. Pri učenju uporabljajo prilagojena gradiva za samostojno učenje. Na voljo je strokovna pomoč informatorjev, svetovalcev in mentorjev.

Informator je udeležencem na voljo ves čas, ko je učilnica odprta. Udeležence usmerja in svetuje pri samostojnem učenju ter hkrati skrbi za tehnično opremo, učno gradivo in udobje učilnice.

V šolskem letu 2015/2016 so SSU prvič obiskali 204 uporabniki, v letu 2016/2017 jih je bilo 190. Nekateri se v središče vračajo redno, drugi občasno, določeni pa ga obiščejo zgolj enkrat.

Večinoma se udeleženci samostojno učijo s pomočjo interaktivnih gradiv s področja računalništva, tujih jezikov (angleščina, nemščina, francoščina, italijanščina, ruščina), slovenščine, matematike, veščin (samostojnega) učenja in drugih splošnoizobraževalnih vsebin (naravoslovja, družboslovja in drugih vsebin). Poleg interaktivnih gradiv lahko udeleženci uporabljajo tudi določene učbenike, delovne zvezke, slovarje in leposlovne knjige.

V okviru središča za samostojno učenje vsako leto organiziramo brezplačne delavnice in tečaje. Udeleženci so v šolskem letu 2017/18 lahko obiskali računalniške (internet, socialna omrežja) in jezikovne delavnice (slovenščina za tujce), delavnico desetprstnega tipkanja; karijerne, podjetniške, kreativne in motivacijske delavnice, vadbo pilatesa ter druge.

Vabljeni tudi vi!

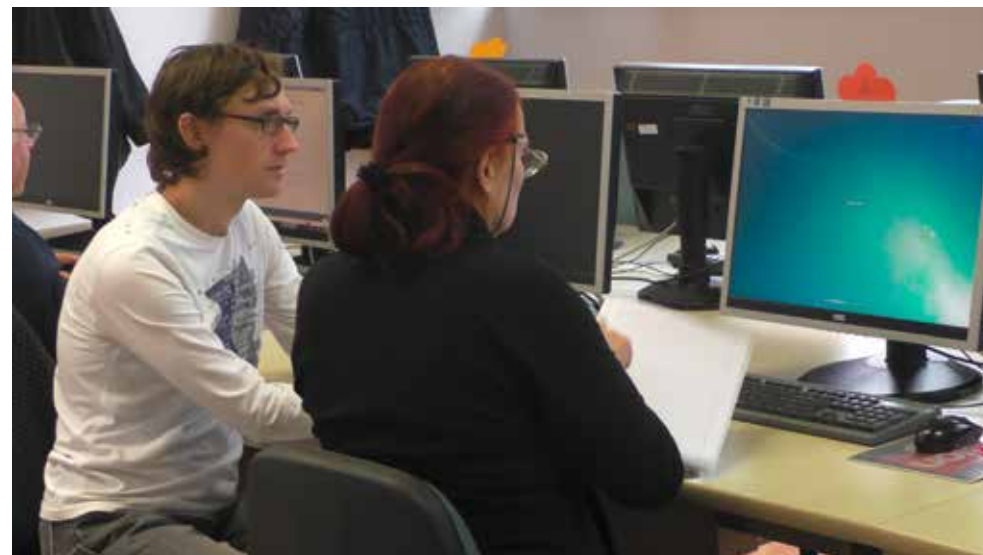
Slika 21: Obiskovalci SSU

Učna pomoč

CDI Univerzum ponuja brezplačno učno pomoč, ki jo financira Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje v okviru programa javnega dela. Učna pomoč je brezplačna in namenjena tako našim slušateljem različnih izobraževanj kot tudi zunanjim obiskovalcem. Zavedamo se, da udeleženci izobraževanj prihajajo iz različnih okolij, z različnimi predznanji in da imajo včasih otežene pogoje za učenje. Poleg tega so to kandidati, ki se po večletnem premoru ponovno vračajo v šolske klopi in imajo zato več problemov pri usvajanju novega znanja, učnih strategij in tehnik učenja.

Učno pomoč uporabljajo zlasti tisti, ki težje sledijo učnim vsebinam pri pouku in poleg rednega pouka potrebujejo dopolnilno razlago, ponovitev snovi ali dodatne vaje za utrditev učne snovi. Z individualnim ali skupinskim pristopom udeleženci tako lažje osvojijo minimalne in temeljne učne cilje. Učno pomoč izvaja usposobljeni mentor, ki pri razlagi snovi ne hiti, saj le postopnost pri usvajanju znanja zagotavlja dolgoročni uspeh in s tem zadovoljstvo iskalca pomoči. Iskalci učne pomoči se z mentorjem dogovorijo, kdaj oz. ob katerem času se bo učna pomoč izvajala. Število ur v okviru učne pomoči ni omejeno, nekateri potrebujejo malce več, drugi malce manj ur, da pridejo zopet »na zeleno vejo«.

Glavna učna pomoči je namenjena zlasti matematiki, ki že od nekdaj predstavlja glavni problem med šolskimi predmeti. Ponujamo pa tudi pomoč pri fiziki, angleščini in uporabi računalnika, ki se je poslužujejo zlasti starejši udeleženci, ki niso tako večji uporabe sodobnih tehnologij. Velikokrat je potrebna tudi pomoč pri izdelavi različnih seminarskih nalog, ki jih morajo udeleženci izobraževanj pripraviti za svoje izpite. Mentor pomaga tudi pri različnih oblikah funkcionalne nepismenosti (od pisanja vlog za službo in življenjepisa do izpolnjevanja obrazcev za pridobivanje socialne pomoči, včlanitev v različne stranke ...). Vsa ta brezplačna učna pomoč predstavlja kamenček v mozaiku CDI Univerzum, ki tako deluje še bolj prijazno do uporabnikov.

Slika 22: Mentor in udeleženka

Študijski krožki

Študijski krožki so manjše skupine za neformalno učenje (5 do 12 ljudi), ki se na rednih srečanjih skupaj učijo, zbirajo in družijo. Udeleženci študijskih krožkov si izmenjujejo znanja, veščine in informacije ter ustvarjajo nova znanja, s čimer se ob kvalitetno preživetem času osebno razvijajo in bogatijo.

Udeležba na študijskih krožkih je brezplačna, ker jih financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Vodijo jih mentorji, ki so se usposabljali na Andragoškem centru Slovenije. Le-ta v Sloveniji vodi projekt študijskih krožkov, več o delovanju in razvoju študijskih krožkov po Sloveniji si lahko preberete tudi na spletni strani <http://sk.acs.si/>.

Slika 23: Druženje udeležencev študijskega krožka Plovnost Ljubljanice, Vrhnika, oktober 2017

Slika 24: Članice študijskega krožka Zgodovina izobraževanja odraslih na CDI Univerzum – ob 60. obletnici obstoja, Ljubljana, oktober 2017 (Ksenija Medin, Marjetka Savnik Tuma, Mari Škorjanec Kosterca, Ivanka Kosem, Polona Franko, Nataša Jelenc, Mateja Vurnik, odsotna: Branka Čizman)

SVETOVANJE

Svetovalno središče Ljubljana – Ljubljanske urbane regije

Svetovalno središče Ljubljana – Ljubljanske urbane regije je eno izmed 17 svetovalnih središč v okviru izobraževanja odraslih. Delovati je začelo leta 2005. Središča informativno svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih (v nadaljevanju ISIO) so se razvijala in vzpostavljala od leta 2001 dalje in s svojim delovanjem pokrivajo celotno Slovenijo. Središča ISIO so v sistem vzgoje in izobraževanja umeščena kot ena od temeljnih infrastrukturnih dejavnosti na področju izobraževanja odraslih.

Njihovo delovanje ima dva temeljna cilja:

- svetovalna podpora posamezniku za večjo dostopnost izobraževanja odraslih in lažje vključevanje vanj ter za večjo uspešnost ter učinkovitost pri izobraževanju in učenju,
- povezovanje organizacij v partnersko mrežo za večjo celovitost in kakovost svetovanja ter razvoja izobraževanja odraslih v regiji.

Središča ISIO zagotavljajo odraslim:

- brezplačno, nepristransko, zaupno, celostno ter kakovostno informiranje in svetovanje pri njihovem izobraževanju in učenju;
- informiranje in svetovanje pred vključitvijo v izobraževanje, med njim in ob zaključku;
- različne možnosti svetovanja: osebno svetovanje, informiranje in svetovanje po telefonu, pisno svetovanje (po navadni in elektronski pošti ter z informativnim gradivom); po dogovoru je mogoče tudi skupinsko svetovanje in svetovanje zunaj sedeža središča;
- različne načine svetovanja: na sedežu središča, na t. i. dislokacijah, točkah izven sedeža središča, v različnih krajih in organizacijah, z mobilno svetovalno službo (svetovalec pride tja, kjer ga potrebujejo), z vključitvijo prostovoljcev.

Svetovalno središče je namenjeno vsem odraslim, posebna pozornost pa je posvečena tistim skupinam odraslih v lokalnem okolju, ki imajo težji dostop do izobraževanja, so nižje izobraženi in manj dejavni na tem področju.

V Osrednjeslovenski regiji je v času od leta 2005 svetovanje in informacije poiskalo 16.880 posameznikov in 285 skupin s skupaj 3.098 udeleženci. Med njimi je bilo več kot 50 % oseb iz ranljivih skupin: manj izobraženi, brezposelni, osebe z različnimi oblikami oviranosti, starejši, priseljenci, Romi, zaporniki idr.

Svetovalci v svetovalnem središču na CDI Univerzum so bili doslej: Tanja Grünfeld, Albert Štrancar, Mojca Sikošek Penko, Mateja Vurnik, Polona Franko in Janja Štefan.

Svetovalnim središčem nudi strokovno pomoč Andragoški center Slovenije, ki redno spremlja in evalvira dejavnost vseh središč ISIO.

Središča se ves čas delovanja povezujejo s partnerskimi organizacijami v lokalnem okolju, kar je tudi en od pomembnih ciljev njihovega delovanja. Glavni cilj partnerstva je vplivati in soodločati o razvoju svetovalne dejavnosti za izobraževanje odraslih v okolju, kjer deluje svetovalno središče: za kakovostno svetovalno obravnavo odraslih in za večjo objektivnost, nevtralnost ter celovitost.

V svetovalnem omrežju načrtovanje in izvajanje skupnih aktivnosti poteka na treh ravneh:

- v svetovalnem središču (vodenje in koordinacija partnerskega omrežja),
- na strateškem svetu,
- v aktivu strokovnih partnerjev.

Strateški partnerji aktivnosti izpeljujejo z delovanjem v okviru vzpostavljenega strateškega sveta.

Njegova vloga v središču ISIO je pomembna in raznolika:

- spremljanje in ocenjevanje stanja, spremljanje potreb po svetovalni dejavnosti in izo- braževanju za odrasle v regiji;
- ugotavljanje potreb po razvoju svetovalne dejavnosti; določanje, katere skupine so pred- nostne in kako jim omogočiti dostop do svetovanja in izobraževanja, oblikovanje pobud za pripravo novih programov;
- ugotavljanje zanimanj delodajalcev in delojemalcev, promocija možnosti svetovanja in izobraževanja preko svojih strokovnih partnerjev, spodbujanje k zavedanju pomena izo- braženih zaposlenih;
- zagotavljanje možnosti za razvoj svetovalne dejavnosti, omogočanje pogojev za izvajanje svetovanja (prostorski, kadrovski ...);
- zastopanje interesov lokalnega svetovalnega omrežja pri umestitvi v razvojne programe lokalnega okolja, umeščanje svetovalne dejavnosti in izobraževanja odraslih v razvojne programe lokalnega okolja;
- vzpostavljanje povezav med uporabniki in ponudniki svetovalne dejavnosti, informiranje različnih deležnikov v regiji za večjo prepoznavnost, sodelovanje in povezovanje pri izo- braževanju odraslih;
- seznanjanje javnosti z namenom, načini in dosežki dejavnosti, sodelovanje pri promociji in informiranju o možnostih svetovanja.

V letu 2016 je bilo v strateško in strokovno partnerstvo v Osrednjeslovenski regiji vklju- čenih 25 partnerjev, organizacij s področja razvoja človeških virov in izobraževanja odraslih.

Slika 25: Svetovalni proces

Vir: A. Štrancar, T. Gruenfeld, T. Vilič Klenovšek, S. Klemenčič in A. Dobrovoljc. Ljubljana 2005. Model informativno-svetovalne dejavnosti za izobraževanje odraslih v Ljubljani.

PROJEKTI

CDI Univerzum se vključuje v nacionalne kot tudi mednarodne projekte. Uspešni smo pri vodenju projektov, pa tudi pri sodelovanju z drugimi organizacijami. Skozi leta smo si ustvarili pestro mednarodno mrežo partnerjev, hkrati odlično sodelujemo tudi znotraj Slovenije.

Projekti zajemajo predvsem ranljive ciljne skupine: dolgotrajno brezposelne, zaposlene z nižjo stopnjo izobrazbe, zapornike.

Projekti prispevajo k naprednejšemu razvoju zavoda in naših dejavnosti ter predstavljajo pomemben vir finančnih sredstev. Sodelovanje različnih organizacij pomeni prenos znanja in izmenjavo dobrih praks.

E-IZOBRAŽEVANJE NA CDI UNIVERZUM

DDU Univerzum je bila ustanovljena za dopisno izobraževanje odraslih, vendar se je na začetku 80. let prejšnjega stoletja, ko se je v Sloveniji uvedlo in izvajalo usmerjeno izo- braževanje, ta metoda prenehala uporabljati. Razlog je bil ta, da zakon o usmerjenem izobraževanju ni predvidel možnosti izvajanja dopisnega šolanja. Verifikacija srednješolskih programov je bila takrat na DDU zaključena. Tako so lahko izvajali le klasičen način izo- braževanja pod okrilji posameznih srednjih šol za mladino, ki so verifikacijo imele. Zato so morali tudi na DDU pri izvedbi izobraževanja v srednješolskih programih uporabljati učbeni- ke, ki so bili uradno predpisani. S tem se je dopisna metoda zaključila.

Tri desetletja se je na CDI Univerzum izvajala klasična seminarska metoda izobraževanja. V šolskem letu 2012/2013 smo na CDI Univerzum začeli z uvedbo kombinirane metode e-izobraževanja, ki je naslednik dopisnega izobraževanja. Gre za kombinacijo predavanj in e-izobraževanja. Slednje je sodobna metoda izobraževanja odraslih, ki udeležencem in izobraževalnim ustanovam prinaša veliko prednosti. Udeleženci si imajo možnost sami iz- birati čas, kraj in ritem. Ponujena ji je večja interaktivnost in hitrejše dostopanje do znanja ter možnost razvoja novega znanja in kompetenc (spotoma izboljšujejo in razvijajo tudi digitalno kompetenco). Prednosti za izobraževalno ustanovo so možnost bolj kakovostne izvedbe izobraževalnih storitev, večja preglednost in dokumentiranost izvedbe program- ov, lažja dostopnost kakovostnih virov, uvajanje sodobnih pedagoško andragoških metod izobraževanja in možnost izvedbe inovativnega pedagoško andragoškega procesa, boljše in večje možnosti trženja svoje izobraževalne ponudbe ter zmanjšanje stroškov na določenih področjih.

Na CDI Univerzum smo v šolskem letu 2012/2013 pripravili prvo zasnovo e-programa, izvedli pilotni primer e-izobraževanja ter ga evalvirali. Na osnovi spoznanj in izsledkov evalvacije smo pripravili enoten koncept spletnih učilnic za vse programe. V šolskem letu 2013/2014 smo pripravili in izvedli usposabljanje učiteljev za uporabo spletnih učilnic, in v naslednjem šolskem letu 2014/2015 začeli izvajati kombinirano obliko e-izobraževanja v vseh srednješolskih programih.

Usposabljanja za učitelje v e-izobraževanju

Za učitelje vsa leta pripravljamo dodatna usposabljanja s tega področja. Tako smo poleg osnovnega usposabljanja za uporabo spletnih učilnic, o vlogi mentorja/učitelja v e-izobraževanju in osnovah e-izobraževanja, ki smo ga izvedli v letu 2013/2014, v letih 2015 in 2016 izvedli tudi usposabljanja za uporabo sodobnih informacijsko komunikacijskih tehnologij za namen izobraževanja, kjer so udeleženci (tudi iz drugih ljudskih univerz) spoznali, kako za namen izobraževanja uporabljati Facebook, Twitter Youtube, kako sami pripravijo multimedijske izdelke, kako uporabiti videokonferenco in še veliko več zanimivih vsebin.

Slika 26: Izobraževanje Uporaba sodobnik IKT orodij v namen izobraževanja, 2016
(Vir: Arhiv CDI Univerzum)

Slika 27: Usposabljanje za uporabo interaktivne table, 2016
(Vir: Arhiv CDI Univerzum)

Priprava spletnih učilnic po enotnem konceptu

Učitelji so spletne učilnice za svoje predmete/module pripravili po enotnem konceptu. S tem udeležencem omogočajo enostavno, učinkovito in didaktično uporabo ter uspešno učenje tudi v primeru, da se predavanj ne morejo udeležiti. Spletne učilnice poleg osnovnih informacij o predmetu, gradiva in literature nudijo vso interakcijo, ki se sicer izvede v razredu.

Spletne učilnice so pripravljene takole:

I. ELEMENT

Obvezni elementi na predstavitvenem delu spletne učilnice:

- uvodna predstavitev predmeta/modula, podpis predavatelja,
- forum novic (predavateljeva obvestila udeležencem),
- forum za pomoč (sprotno reševanje tehničnih in vsebinskih vprašanj udeležencev),
- uvod v predmet/modul XYZ (obseg, usmerjevalni cilji, kompetence, vsebina),
- viri in literatura (obvezna, priporočena),
- načrt ocenjevanja (končna ocena, pisni del, ustni del, kriteriji),
- anketa o zadovoljstvu.

II. ELEMENT

Obvezni elementi vsakega posameznega poglavja/tedna spletne učilnice:

- naslov tekočega poglavja/tedna, opis tem in vsebine, s katerimi se bodo udeleženci spoznali,
- cilji tekočega poglavja/tedna,
- viri in literatura (obvezna, priporočena, točna navedba strani poglavja v učbeniku, kjer je podana snov tekočega tedna),
- navodila za delo v/po tekočem poglavju/tednu,
- naloga (cilji, navodila, kriterij, terminski načrt).

III. ELEMENT

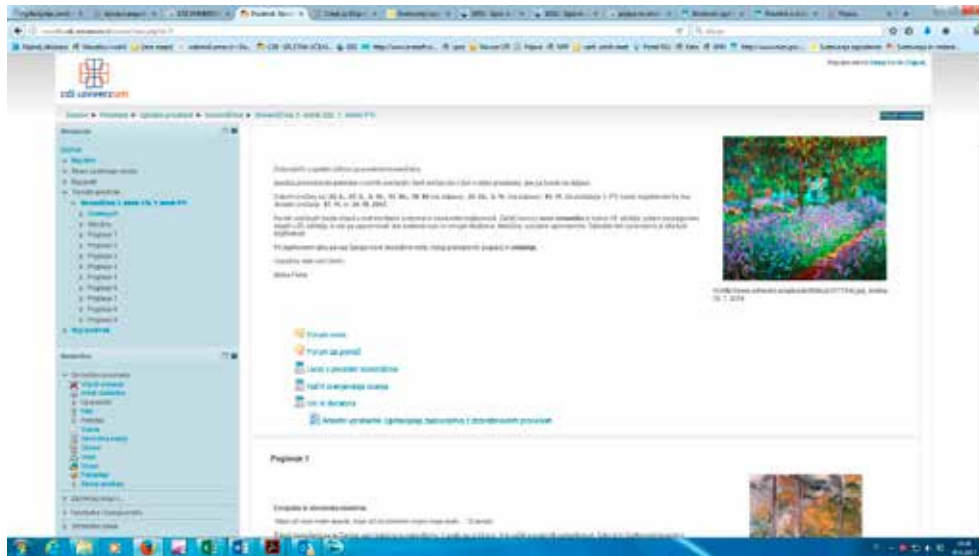
Preverjanje znanja:

- predstavitev in opis načina preverjanja znanja in vsebine, ki se na izpitu preverja,
- preverjanje znanja (cilji, navodila, kriterij).

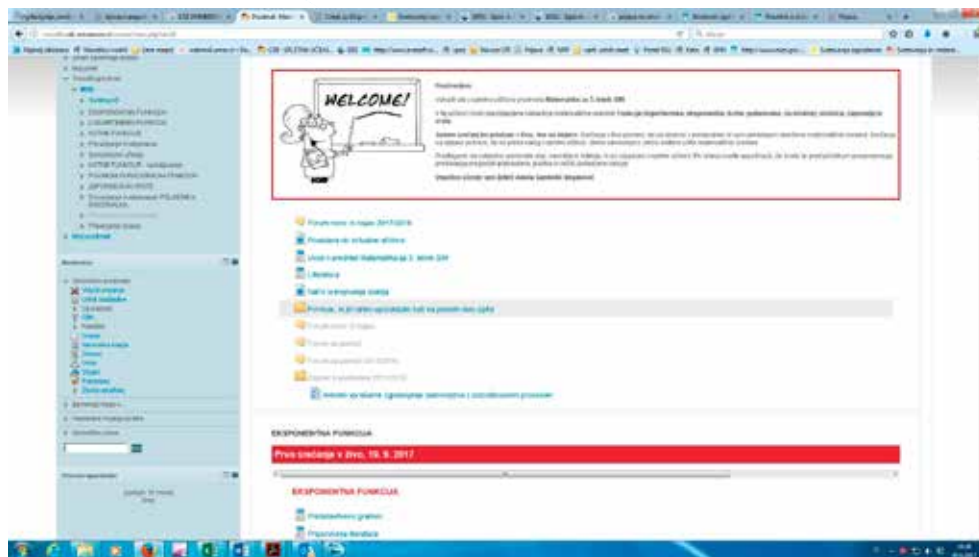

Usposabljanje udeležencev za uporabo spletnih učilnic

Za udeležence izobraževanja v naših srednješolskih programih vsako leto na začetku šolskega leta organiziramo usposabljanje za uporabo spletnih učilnic. Pripravili smo jih v učnem okolju Moodle, ki je v slovenskih šolah zelo razširjeno, zato naši udeleženci nimajo težav pri uporabi le-tega.

Slika 28: Primer spletne učilnice za slovenščino, 2017 (Vir: Moodle, CDI Univerzum)

Slika 29: Primer spletne učilnice za matematiko, 2017 (Vir: Moodle, CDI Univerzum)

KNJIŽNICA CDI UNIVERZUM

Odlična učna gradiva, ki so jih naši predavatelji pisali za udeležence naših programov, smo dolga leta shranjevali v regulatorjih v sedanji knjižnici. Razmnoževali smo jih v lične vezane knjižice, ki so jih udeleženci prejeli ob vpisu v programe na začetku šolskega leta. Ta način izdajanja gradiv smo imeli do sredine osemdesetih let.

Z razvojem tehnologije so gradiva nastajala na računalniku, zato je njihovo posodobljanje postalo lažje in hitrejšo. Zadnje verzije gradiv smo hranili v mapah na računalniku in si s tem olajšali njihovo preglednost po avtorjih in delih. Gradiva so se skoraj vsako leto posodobljala v skladu z učnim načrtom posameznih programov, nastajalo pa je tudi več novih. To so bila predvsem vprašanja za pregled snovi za udeležence in povzetki snovi za posamezne predmete/module.

Zaradi obilice lastnih gradiv in potreb predavateljev po učbenikih, ki bi si jih lahko izposodili na enem mestu v izobraževalni ustanovi, je nastala potreba po knjižnici, ki je bila ustanovljena decembra 2001.

To je specialna knjižnica CDI in je polnopravna članica Cobiss. Na portalu Cobiss je dostopna v razdelku specialne knjižnice, javna uprava. V njej je evidentiranih 2900 knjižničnih enot v stari bazi in 2000 enot v Cobiss. V bazi Cobiss je zaradi mnogih lastnih gradiv naš Center za dopisno izobraževanje Univerzum postal še bolj prepoznaven, saj so posamezni javni zavodi po medknjižnični izposoji lahko naročili naše interne učbenike in vodila. Bilo je tudi več individualnih naročil posameznih študentov pedagogike in andragogike, ki so v naši knjižnici našli gradiva za pisanje seminarskih ali diplomskih nalog. Seveda smo v knjižnici iz zadreg pomagali tudi našim udeležencem, če niso dobili ustreznih učbenikov na tržišču ali v drugih knjižnicah.

Knjižnica CDI Univerzum hrani tudi arhivska gradiva prvih učbenikov in vodil dopisnega izobraževanja, ki so nastajali v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, prav tako je ohranjenih več letnikov našega internega glasila Dopisnik, ki je izhajal tri do štirikrat letno in so ga prejeli udeleženci vseh programov na tedanji Dopisni delavski univerzi Univerzum. Zadnja številka je izšla v osemdesetih letih.

Zaradi spremembe metode izobraževanja na CDI Univerzum v letu 2014 smo z uvajanjem e-učilnic posodobili tudi dostop do gradiv za udeležence izobraževanja, ki imajo sedaj že obključitvi v program na razpolago posamezna gradiva za predmet/modul v digitalni obliki in si jih lahko natisnejo ali študirajo kar iz računalniškega namizja.

Knjižnica bo tudi v prihodnje služila potrebam predavateljev in s tem opravljala svoje poslanstvo, saj se učni načrti spreminjajo in nastajajo vedno novi učbeniki in učni pripomočki (CD), med katerimi se predavatelji odločajo vsako šolsko leto.

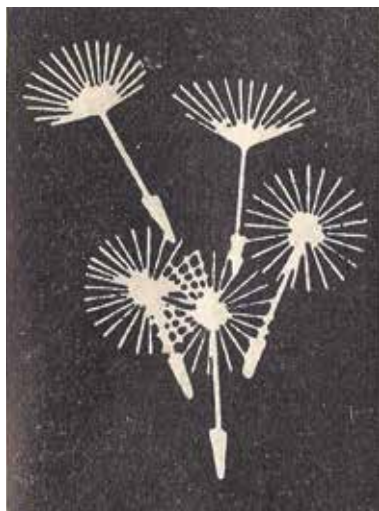
Ostaja pa vedno aktualno vprašanje, kako obstojna bodo digitalna gradiva, predvsem pa kopije le-teh, kar pa bo pokazala prihodnost.

Slika 30: Knjižnica CDI Univerzum

13 LOGOTIPI

Prvi simbol/logotip dopisnega izobraževanja je bila regratova lučka, ki svoje seme pošilja v veter, da ga raznaša na nova rastišča.

Slika 31:
Logotip DDU Univerzum
(Vir vseh logotipov: Arhiv CDI Univerzum)

Kasneje so lučko zamenjale navzven odprte štiri knjige – simbol znanja, ki naj bo dostopno ljudem po vsem svetu, na vse štiri strani neba. Skozi desetletja se je logotip spreminjal, vendar v osnovi ohranjal isto obliko. Tudi zdajšnji logotip CDI Univerzum je stilizacija te oblike.

Slika 32:
Logotip DDU Univerzum
v 70., 80. in 90. letih

Slika 33:
Logotip DDU Univerzum
v šolskem letu 1975/1975

Dopisna lučka

*Na rahlo veje veter čez doline,
po zraku plava majceno padalo,
prenaša seme in bo z njim pristalo
nekje med biljem širne pokrajine.*

*Vsadilo se bo v zemljo med rastline,
razpadlo bo, a jedro bo ostalo,
iz hranjenih moči bo kal pognalo,
zgradilo sad življenja – da ne mine.*

*Mogočna lučka skript je dozorela,
razliva svoje žarke na deželo,
do vsakega srca bi si želela.*

*Kdor vztrajno dela, temu bo uspelo
sprejeti vase jedro skript docela,
da znanje v njih bo dalje v nas živelo.*

Avtor: Mirko Rutar, dopisnik
Vir: Dopisnik (leto I, april 1962, št. 7)

Slika 34: Logotip CDI Univerzum od sredine 90-ih let

Slika 35:
Logotip CDI Univerzum
od 2000 do 2009

Slika 36:
Logotip CDI Univerzum
od leta 2009

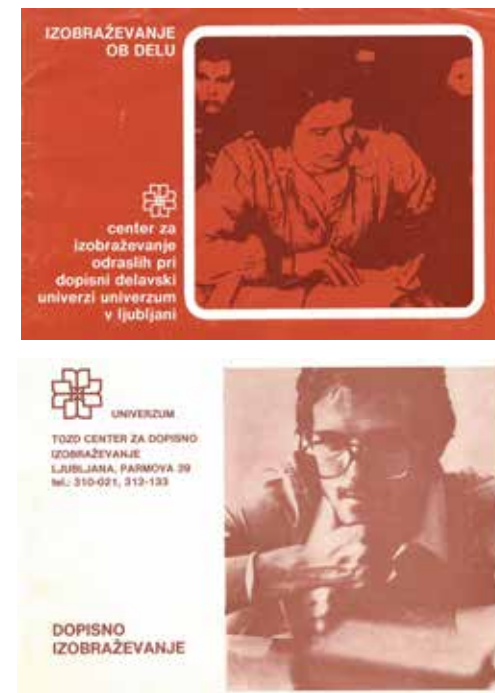
14 KATALOGI SKOZI ČAS

V katalogih so podane informacije o letnem programu dela, šolskih programih, usposabljanjih in tečajih ter druge koristne informacije ...

Slika 37: Katalog, izdan leta 1967

Slika 39: Katalog, izdan leta 1980

Slika 38: Katalog, izdan leta 1974

Slika 40:
Katalog,
izdan leta 1985

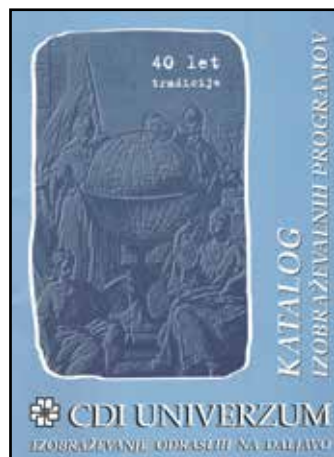
Slika 41: Katalog, izdan leta 1987

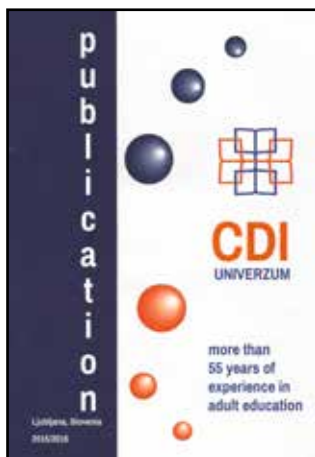
Slika 42: Katalog, izdan leta 1992

Slika 43: Katalog, izdan leta 1997

Slika 44: Katalog, 1999

Slika 45: Katalog, 2015

Slika 46: Katalog, 2017

15 LOKACIJE DDU OZ. CDI UNIVERZUM

Prva lokacija DDU je bila lesena stavba na Likozarjevi ulici, blizu sedanje stolpnice z ljudskim imenom »črna vdova«, bila je last Dela. Kasneje se je DDU preselil v eno izmed enonadstropnih, prav tako lesenih hiš na Parmovi, kjer je bila v sosesčini bežigrajska občina in še nekaj začasnih zgradb, ki stojijo še danes. Na Parmovi 39 je v pritličju nastala tudi tiskarna s knjigoveznicno, da bi bilo učno gradivo kar se da sprotno pripravljeno.

Slika 47: Glasilo Dopisnik, leto 1962, številka 2 (Vir: Arhiv CDI Univerzum)

Dopisna delavska univerza Univerzum je kupila propadajočo, a zgodovinsko pomembno nekdanjo Blasnikovo tiskarno na Bregu ob Ljubljani. Začeli so jo obnavljati, v nekatere urejene prostore se je naselila Založba s Centrom za normativno dejavnost, uredili so dve veliki predavalnici; zajetni gradbeniški in finančni projekt pa žal ni uspel. Tu so se tiskale Prešernove poezije in Kranjska čbelica, hiša je bila zaščitena kot kulturni spomenik, preživela je celo ljubljanski potres leta 1895, a v klet in del pritličja si je iz globine utrla pot Ljubljana. Tako smo Blasnikovo tiskarno prodali, v zameno nam je kupec, firma Mercata, obnovil in razširil hišo na Grošljevi ulici v Šiški in poravnal neplačana posojila. Po pogodbi je kupec dogradil večji prizidek z učilnicami. Dela niso potekala brez težav z izvajalci in z investitorjem – Mercato. Le-temu je uspelo prenoviti obe hiši na Bregu 12–14, nekdanjo Blasnikovo tiskarno, ki je danes zagotovo eden od lepših ljubljanskih arhitekturnih spomenikov.

Slika 48: CDI Univerzum na Grošljevi ulici 4 v Ljubljani (Vir: CDI Univerzum)

16 UTRINKI ZAPOSLENIH

Nataša Jambrek Jelenc: Spomini na DDU Univerzum

Sredi sedemdesetih let preteklega stoletja je bilo takrat poimenovano dopisno izobraževanje pri nas v vsem svojem razcvetu. Računalnikov nismo poznali, posledično tudi spletnih povezav ne, pametni telefoni so bili znanstvena fantastika, na televiziji pa je bilo tudi zelo malo izobraževalnih oddaj, tako nam je preostalo le dopisovanje na papirju.

Takrat se je naš Izobraževalni center, ki je bil del Dopisne univerze (DDU Univerzum), kadrovske pomladil. V kratkem času se nas je priključilo kar nekaj mlajših kolegov, ki smo morda vnesli nekaj živahnosti v zelo resni kolektiv. Posel je v tistem času cvetel, ljudje so se vse bolj zavedali, kako pomembna je izobrazba, in so želeli nadoknaditi zamujeno. Študij po dopisni poti oziroma učenje na daljavo sta močno olajševala pot. Odpirala so se nova in nova študijska središča, nekaj tudi v tujini za tam zaposlene Slovence.

Novi prišleki smo se z veseljem vključili v ustanovo, ki je toliko ponujala. Sprejeli so nas z odprtimi rokami in delovno navdušenje ni nikoli pojenjalo. V našem izobraževalnem centru, kjer smo delovali predvsem profesorji, pedagogi in andragogi, smo bili zelo povezani in zaradi načina našega dela tudi zelo odprti, kar v tedanji

družbi ni bilo ravno običajno. Vsakodnevno smo se družili ob jutranji kavi in ob tem nemalokrat razrešili tudi številne strokovne probleme, hkrati pa tudi širili naša obzorja z izmenjavo znanj na področju kulture in umetnosti vseh vrst. Ob pomembnih jubilejih smo pripravljali prave umetniške programe z recitacijami in petjem, kjer smo dali duška naši ustvarjalnosti.

Nenehno smo se izpopolnjevali, brali strokovne knjige in revije (ker je bilo le to na voljo), kasneje pa so se o tem kresala mnenja. Tudi kak piknik ni manjkal. Običajno kar doma na vrtu, tam pa so blestele kuharske mojstrovine naših članov.

Bili smo vsestranski, povezovali smo se tudi s tujino, postali smo člani tedanje ključne organizacije European Home Study Council (EHSC), ki je povezovala vse tiste, ki so verjeli v tovrstno učenje. Sodelovali smo na njihovih vsakoletnih konferencah, eno pa smo priredili tudi pri nas na Bledu.

Še danes verjamem, da sta tedanji način delovanja in vzdušje spodbujala našo ustvarjalnost in učinkovitost, ki je veliko pripomogla k visoki ravni kakovosti Dopisnega izobraževalnega centra.

"Spomin
je bolj nepozaben
kot črnilo."

Slika 49: Lepa misel o spominu (avtor: Antonio Porchia)

Marjetka Savnik Tuma: Utrinki o dobrem vzdušju na DDU

Vsako nedeljo zvečer sem se veselila ponedeljkovega jutra, da grem v službo – v barako na Parmovi – med prijetne in dobrodušne kolege. Pri druženju ob kavi smo reševali strokovno pedagoške probleme, se pogovarjali o družinskih dogodivščinah in snovali načrte za izobraževalne in zabavne dejavnosti.

Leta 1981 smo organizirali prvo smučarsko tekmovanje delavskih univerz v Mojstrani. Udeležba je bila skromna, a začelo se je ... Naslednje leto so organizacijo prevzeli Korošci. Tekmovanje je bilo na Kopah. Dobro so se odrezali fantje iz tiskarne in tudi s kolegico Jurko sva dobili leseni kolajni.

Piknik na našem vrtu v Kosezah vročega julijskega popoldneva je bil poln smeha in iskrih dovtipov. Mari je prinesla domače piščance že zjutraj v pisarno. Ker so se v hudi vročini »grelj« celo dopoldne, jih je popoldne Lojze (v mojem živo pisnem predpasniku) moral dolgo obračati in dobro prepeči, da smo jih z užitek jedli.

Slika 50: Smučarsko tekmovanje na Kopah, 1982.
Spodaj z leve:
Jurka Lepičnik Vodopivec in Marjetka Savnik Tuma
(Vir: Arhiv M. Savnik Tuma)

Slika 51: Lojze Gerden,
piknik v Kosezah, 1983
(Vir: Arhiv M. Savnik Tuma)

Velikokrat se s hvaležnostjo spomnim dobrohotnih kolegov Lojzeta, Dušana in gospoda Krušca, ki so mi pomagali pri domačih fizičnih in obrtniških opravilih.

Brez pomisleka mi je direktorica Mari blagohotno dovolila, da sem med službenim časom šla po avto, na katerega sem čakala 10 mesecev. Na velikem parkirišču sem med množico sivozelenih zagledala modrega »yuga«. Modra je bila in je še vedno moja najljubša in prevladujoča barva. Tekla sem tja in ob njem čakala, da sem ga po dolgotrajnih mehanično-administrativnih procedurah odpeljala. Ko pridem nazaj v pisarno in povem, da novi avto ni običajne sivozelene barve, ampak presenetljivo modre, so kolegi rekli: »Vedno si vsa v modrem, sedaj pa še avto! Klicali te bomo Blue lady!«

Jurka Lipičnik Vodopivec: Moji utrinki z DDU

Lahko rečem, da me je DDU zaznamovala in me že več deset let spremlja tako na profesionalni kot na osebni ravni. Predanost delu, doslednost, medsebojno zaupanje in spoštovanje na eni strani ter krepitev samozaupanja, samospoštovanja in empatije na drugi strani, so le nekateri od mnogih elementov, ki sem jih v letih, ko sem delala na DDU, sestavljala v mozaik profesionalne in osebnostne držbe.

Izpostavila bi kolegije, ki jih je vodila naša direktorica Mari. Doživljala sem jih kot izjemno strukturirane, vsebinsko bogate in pomembne za delovanje DDU kot celote in vsakega od nas.

Poleg formalnega druženja bi izpostavila neformalno vsakodnevno druženje ob kavi in čaju, kjer so se pogosto reševali tudi problemi, s katerimi smo se soočali pri delu tako znotraj DDU kot na ravni povezovanja z drugimi institucijami.

Druženja ob kavi so bila tudi priložnost za včasih nagajivo in hudomušno ponagajanje. Tako smo prišli do ideje, da eni od sodelavk na telefon nalepimo listek s telefonsko številko živalskega vrta z napisom »nujno pokliči tovariša Medveda«. Seveda se je naš scenarij uresničil. Ko je sodelavka videla listek, je nemudoma poklicala številko, se predstavila s celotnim imenom in priimkom, izobrazbo in trenutnim delovnim mestom; sledil je plaz besed, namenjenih avtorjem scenarija, ki pa so ostali anonimni.

Spomnim se, da sem nekega jesenskega dne na DDU prišla s klobukom. Bil je temno moder s širokimi krajci. Meni se je zdel imeniten in tudi jaz sem se sama sebi zdela imenitna s klobukom. Kolega Lojze me je pričakal na stopnicah in vprašal: »Kaj si si danes izposodila eliso?« Tako se je moje navdušenje nad klobuki končalo in odslej sem jih nosila samo še na plaži.

Taki in podobni utrinki so bili del nas in naše identitete, ki ostaja.

Hvala vsem sodelavkam in sodelavcem, ki so mi dali priložnost delati in živeti na DDU. Danes študentom andragogike na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem z veseljem predavam o začetkih izobraževanja odraslih pri nas, še zlasti dopisnega izobraževanja, katerega del sem bila tudi sama.

Slika 52: Spomin na hudomušne dogodke

Ivanka Kosem: Moji spomini na DDU oz. na CDI Univerzum

Na Dopisni delavski univerzi (DDU) sem se zaposlila septembra 1971. To je bila moja druga služba, v kateri se mi je uresničila želja po poučevanju. To željo sem od nekdaj nosila v svojem srcu, toda nikoli nisem pomislila, da se bom posvetila izobraževanju odraslih. Ko sem vstopila v kolektiv DDU, sem spoznala pomembnost tega poklica in ga vzljubila.

Seveda sem potrebovala še dodatno izpopolnjevanje znanja na strokovnem, pedagoškem in andragoškem področju, za kar je imela naša institucija velik posluš. Tako sem se lahko udeležila številnih predavanj in seminarjev, ki so mi širili obzorje in vplivali na moje mišljenje. Tam sem srečevala tudi kolege, ki so se s to dejavnostjo ukvarjali predvsem na srednjih šolah, postali smo prijatelji in si medsebojno pomagali.

Poučevala sem različne ekonomske predmete, ki so bili predpisani za ekonomsko in administrativno srednjo šolo, pa tudi na tečajih, kjer so se pojavljale podobne vsebine. Večinoma se je poučevanje odvijalo v Ljubljani, po potrebi pa sem šla tudi v Škofjo Loko, kjer so se izobraževali slabovidni, pa tudi v druga zunanja središča, ki so bila razporejena širom po Sloveniji. Imeli smo tudi posebno študijsko enoto za naše rojake v Stuttgartu, kamor sva s kolegico Branko odšli na intenzivni študijski vikend.

Prva leta mojega poučevanja so bila polna navdušenja tako z moje strani kot s strani dopisnikov. Na splošno bi lahko rekla, da je bilo mnogo takih, ki bi študirali v mladosti, če bi jim bilo to omogočeno. Z grenkobo so mi pripovedovali, kako so jih razmere prisilile, da so morali prezgodaj v službo.

»Saj razumete, pri nas je bilo štirinajst otrok,« mi je pojasnjevala gospa iz Dolenjske. Neka učenka, ki je pri nas opravljala izpite z odličnim uspehom, mi je potožila: »Ko sem končala osemletko, mi mama ni dovolila, da nadaljujem šolanje. Potrebujem te doma, na kmetiji«, mi je rekla. Ko so se le-ti kot odrasli vendarle osamosvojili, so se z veseljem lotili nadaljnega šolanja. Redno so delali domače naloge in mi jih prinašali v pregled. Spomnim se nekega gospoda okrog štiridesetih let, ki nekoč ni imel narejene domače naloge. Prinesel mi jo je potem na dom, da bi mi tako dokazal, da misli resno. Pri nas pisanje domačih nalog sicer ni bilo obvezno, kot tudi ne prisostvovanje našim predavanjem, pa so udeleženci vseeno upoštevali naša navodila. Niso imeli vsi idealnih pogojev za učenje, pa so vseeno vztrajali. Spomnim se neke petintridesetletne učenke, ki mi je zaupala, da se doma uči na WC školjki, ker učenje pride na vrsto šele zvečer, ko njen mali in vsi ostali že spijo. Vse druge sobe so imele taka vrata, da so prepuščala svetlobo, ki bi jih v spanju motila, samo v kopalnici so imeli vrata, ki niso prepuščala svetlobe. »Kjer je volja, tam je pot,« mi je rekla in dodala: »Ni res, da se ne da učiti, če si to močno želiš.« Ta gorečnost je kasneje pojenjala; poznalo se je, da so večji del svojih moči »izgorevali v službah« in jim je bil čas za učenje bolj skopo odmerjen.

Vzrok, da je kak posameznik opustil nadaljevanje rednega šolanja, je bila tudi bolezen. Spominjam se neke zelo marljive učenke, ki si ni upala sama priti na predavanja, ker je vsak nenapovedan trenutek lahko padla. Nekoč je padla v lužo na cesti in se ni mogla sama pobrati. Zmeraj jo je spremljala mama. Danes bi jo lahko uvrstili med učence s posebnimi potrebami, takrat pa te ugodnosti še ni bilo. Pri nas so učenci naleteli na razumevanje, zato so radi prihajali.

Spomnim se nekega vedno veselega učenca, ki je prihajal na invalidskem vozičku. Če se je zelo potrudil, je tudi hodil, vendar brez bergel ni šlo. Nek seminar smo imeli v 3. nadstropju v gradbeni šoli in z velikim trudom je prišel po stopnicah. Kasneje smo upoštevali njegove potrebe in urnik pripravili tako, da je lahko prihajal na Center za dopisno izobraževanje (CDI), kjer smo imeli učilnico v pritličju. Nisem še pozabila dogodka, ko je prišel na izpit iz poslovne matematike z vozičkom in berglami. Izpit je opravil z dobro oceno in se veselo odpravil domov. Prišel ga je iskat njegov brat z avtom. Ko so vsi odšli domov in sem ostala sama, sem pri umivalniku zagledala njegove bergle. »Kaj je od sreče shodil?« mi je prišlo na misel. Bergle sem odnesla v avto in se domov grede odpeljala proti stolpnici, kjer je stanoval. Oba sem našla zunaj, ko sta iskala bergle. Problem je bil hitro rešen.

Za samokontrolo pri učenju smo dopisnikom pripravili naloge za samostojno delo doma in vzorce izpitnih nalog. Vsemu gradivu smo priložili še rešene naloge, tako da so lahko sami preverjali svoje izdelke, ko so vadili doma. Potem so lahko bolj samozavestno pristopali k izpitu.

Na CDI smo uredili dve računalniški učilnici, kjer je potekal pouk računovodstva z uporabo računalnika; odvijala se je tudi dejavnost »učnega podjetja«, za kar smo se še posebej potrudili s pripravo gradiva, obrazcev in praktičnega dela. Seveda so kolegi z uporabo računalnikov poučevali še druge predmete.

Pri nas smo izobraževali tudi zapornike. Prestopili so prag dovoljenega in se znašli v zaporu. Eden izmed vzgojnih ukrepov, pa tudi pomoč pri vključevanju v kasnejše življenje, ko bodo spet na prostosti, je bilo izobraževanje. Spominjam se neke gospe, stare okrog petdeset let, ki je z velikim zaupanjem prihajala na naša predavanja. Uspelo ji je končati srednjo šolo in prišel je tudi dan njene prostosti. Iskala je službo in se oglasila pri nas. Prav z veseljem bi se vključila v naš kolektiv. Žal pri nas ni bilo prostega delovnega mesta zanjo.

Zaradi urnika, ki sem mu sledila, mi je manjkalo vsakodnevno druženje s kolegi. Kadar pa smo bili skupaj, sem se prijetno počutila. Dragoceno mi je bilo zaupanje mojih predpostavljanih. Kadar so se pojavile nevednosti, o katerih nerada govorim, so bili na moji strani. Direktorica ekonomske šole Marjeta Gorjanc je zmeraj razumevajoče sprejela mojo odsotnost, če so bili otroci bolni in sem morala ostati doma. Večkrat smo šli skupaj na ekskurzije, ki so bile odlično pripravljene, mi pa ves čas dobre volje.

Rada bi še poudarila, da smo kot glavno pravilo andragogike upoštevali, da je treba pri izobraževanju odrasle obravnavati z vso spoštljivostjo in razumevanjem. Ko sem na raznih seminarjih to poslušala, se mi je zdelo, da je to nekaj normalnega in da bi morale biti tako tudi pri izobraževanju otrok in mladostnikov. Zmeraj to ni enostavno, ker smo samo ljudje in velikokrat preobremenjeni.

Vseeno pa so ostali lepi spomini in čas, ki sem ga preživela pri delu, ki sem ga imela rada, je prehitro minil. Posebno hvaležnost čutim tudi do tajnic, ki so mi takoj priskočile na pomoč, kadar sem jih prosila. Zmeraj so morale to storiti hitro, ker se je »spet mudilo«. Z veseljem se spominjam sodelovanja s sodelavcem Lojzetom, ki je bil odgovoren za razmnoževanje gradiva. Delo je opravil prizadevno, hitro in strokovno.

Metka Pekle: V šolskih klopeh Univerzuma

... se zbirajo slušatelji, ki prihajajo z različnih koncev Slovenije. Spominjam se gospe, gasilke prostovoljke, ki se je na predavanja vozila iz Bovca. In deklet, ki sta se po končanih predavanjih vračali v zavod za prestajanje kazni zapora. Vse tri so uspešno opravile izpit iz slovenščine, ki jo tretje leto poučujem v CDI Univerzum.

Udeleženci izobraževanja prinašajo s sabo najrazličnejše osebne zgodbe. Nekateri ponovno sedejo v šolske klopi iz zdravstvenih razlogov. Spominjam se gospoda, ki je bil prisiljen opustiti uspešno kariero peka zaradi z leti pridobljene alergije na moko. Še več je takih, ki so primorani zamenjati poklic zaradi negotovih razmer na trgu dela. Ambicioznejši želijo dokončati srednjo šolo, da bi se lahko vpisali na višje in visoke šole ali na univerzo. Nekateri med njimi dokončajo letnik, ki jim ga ni uspelo narediti v redni šoli, ter se vrnejo med nekdanje sošolce z znova pridobljeno samozavestjo. Drugi se odločijo ostati v šolskih klopeh Univerzuma, ker jim individualizirani pristop bolj ustreza.

Ni malo takih, ki se vrnejo v šolo po več desetletjih. Gospod, ki sem ga prosila, naj v razredu glasno prebere Kettejevo pesem, je svoje nelagodje zvil v šalo: »Joj, takšne pesmi sem nazadnje bral pred drugimi, ko se večina tehle (pokazal je na sošolce) še rodila ni!«

Odrasli študentje si ne morejo kaj, da ne bi književnosti in njenih sporočil povezovali s svojimi življenjskimi izkušnjami. Zaradi njih nastajajo iskrive debate pri urah slovenščine. Včasih pa zavlada zgovorna tišina. Na primer po branju šolskega eseja, ki ga je napisal slušatelj 4. letnika na pripravah za poklicno maturo in v njem brez dlake na jeziku opisoval usodo preveč iskrenih in poštenih ljudi. Pogovori o domačem branju na zaključnih izpiti so lahko tako zanimivi, da razgibajo še tradicionalno zdolgočaseno izpitno komisijo.

Udeleženci izobraževanja odraslih imajo že eno zahtevno šolo za seboj: šolo življenja. V njej so pridobili nemalo spoznanj, med njimi marsikatero bridko. Naučila jih je, da v življenju ni bližnjic. Na predavanja prihajajo po opravljenem službenem delu, po utrujajoči vožnji skozi mesto ali obremenjeni s takimi in drugačnimi skrbmi. Vendar njihovi pogledi niso naveličani, nasprotno, večinoma so radovedni, pozorni, odkriti, zaupljivi. Na začetku so včasih prestrašeni, v dvomih, ali jim bo uspelo, sčasoma pa postajajo vse bolj sproščeni, optimistični in samozavestni. Vsak opravljeni izpit je majhna zmaga in nov korak na poti k cilju. To je poživljavača pot, polna smisla.

Opazujem, kako v njih z vsakim opravljenim izpitom raste vera vase. Na pripravah za poklicno maturo, ki predstavljajo sklepni del naših srečevanj, imam občutek, da ne predavam več. Zdi se mi, da delamo skupaj za skupen cilj. Ta ni več oddaljen in strah vzbujajoč kot na začetku, ampak dosegljiv in dobrodošel.

Po končanem šolanju na naši šoli jih bodo pričakale nove življenjske preizkušnje. Verjamem, da se bodo z njimi lažje spoprijemali opremljeni z znanjem in samozavestjo, ki jim ju je dalo sedenje v šolskih klopeh. Znanja in samozavesti bodo imeli več kot prej. A ne dovolj za vse življenje.

Želim jim, da bi ostali radovedni in odprti za učenje do konca svojega življenja.

Lidija Berden: Kako sem postala in ostala učiteljica na DDU/CDI Univerzum

Še danes mi ni popolnoma jasno, kako sem se znašla na Filozofski fakulteti na študiju angleščine in nemščine, potem ko sem se tako rekoč od mojega 5. leta na vse možne načine pripravljala na študij medicine. Spomnim se le prvih najrahljajših zametkov mojega razmišljanja v 5. razredu osnovne šole, ker se je nekaj nezrelih učiteljev dobesedno izživljalo nad nami. Takrat sem prvič pomislila: ko bom jaz učiteljica, bom ravnala popolnoma drugače. Z nezrelimi, krivičnimi, nespoštljivimi učitelji sem imela opravka vse do konca študija, kar je očitno na neki še podzavestni ravni vodilo v končno in dokončno izbiro poklica.

Z mojo prvo službo odgovorne urednice dnevnega informativnega biltena nekdanjega izvršnega sveta SR Slovenije sem bila zelo zadovoljna. Ves čas sem tudi z največjim užitek in ogromno prevajala in inštruirala, pa vendar mi je do popolnega zadovoljstva na poklicnem področju nekaj manjkalo. Čutila sem, da sem lahko veliko bolj ustvarjalna od tedanjega dela, ki mi je sicer nudilo veliko izzivov. Potrebovala sem globlji stik z ljudmi, ne samo s časopisi in računalnikom. Kljub fantastičnim sodelavcem, s katerimi imam še vedno pristrčne stike.

Ko mi je prijateljica povedala za možnost honorarnega poučevanja angleščine na takratni Dopisni delavski univerzi (DDU), nisem niti najmanj razmišljala. Vedela sem, da je »to« to. Me je pa skoraj zadela kap od groze, da bom začela s poučevanjem že kar 3. letnika ekonomske šole! Panično sem začela zbirati raznovrstno gradivo z ekonomske vsebine, se piflati besedišče s tega področja in pripravljati svoje vaje za utrjevanje slovnice na ravni, ki sem jo pripisovala spoštljivo visokemu letniku. Vse to, da se ne bi osramotila pred mojimi prvimi učenci. Ko pa sem stopila prednje, me je že drugič skoraj kap, saj nisem pričakovala, da jih bom morala na tistih nekaj predavanjih pravzaprav najprej naučiti osnov angleškega jezika. Kljub temu sem neskončno uživala, ko sem v očeh mojih učencev slej ko prej zagledala prve iskricke razumevanja, o čem sploh govorim. »Izumila« sem svoj način poučevanja. Nikoli mi ni zmanjkalo idej za prepričevanje neprepričanih, večine z globokimi frustracijami in blokadami, ki so jih povzročili nevestni učitelji.

Pa nisem samo jaz učila učencev, tudi oni so ogromno naučili mene, seveda nevede. Z njimi sem osebnostno rasla tudi jaz, za kar sem jim neizmerno hvaležna. Pa tudi življenju, ki me je pripeljalo na to pot, in šoli, da mi je kljub moji mladosti in neizkušenosti ponudila to možnost, mi popolnoma zaupala in mi pustila proste roke pri izbiri metod poučevanja. Po dvainštiridesetih letih najprej honorarnega, nato rednega in zdaj spet honorarnega poučevanja odraslih oziroma tistih, ki iz kakršnihkoli vzrokov niso končali rednega šolanja, še vedno ravnam popolnoma drugače od mojih učiteljev, ki so me dobro založili z grenkimi izkušnjami: spoštljivo, razumevajoče, pravično, objektivno. Od večine učencev sem dobila isto, predvsem pa spoštovanje in hvaležnost, da mi tudi slučajno ni vseeno zanje. Meni zelo ljuba in dragocena pohvala je prišla »izpod peresa« neke sicer zelo kritične gimnazijke, ki me je na forumu šole imenovala »dragulj«. Zlasti pa me grejejo nedavni hvaležni objemi starejših brezposelnih udeleženk tečaja angleškega jezika.

Počasi se poslavljam od tega poklica, ker sem postala učenka na Tretji univerzi in potrebujem čas za učenje in domače naloge. Zvesto namreč izpolnjujem slogan CDI Univerzum o vseživljenjskem učenju.

In kaj je ostalo od moje želje, da postanem zdravnica? Hja, zelo rada si ogledam vsako nadaljevanko ali film s tovrstno vsebino ...

17 UTRINKI UDELEŽENCEV DDU/CDI UNIVERZUM NEKOČ IN DANES

TAKO JE BILO NEKOČ ...

Avtor pisma je g. **Valdemar Pevc**, dopisnik, ki je živel in delal v Nemčiji.

Dopisno šolanje

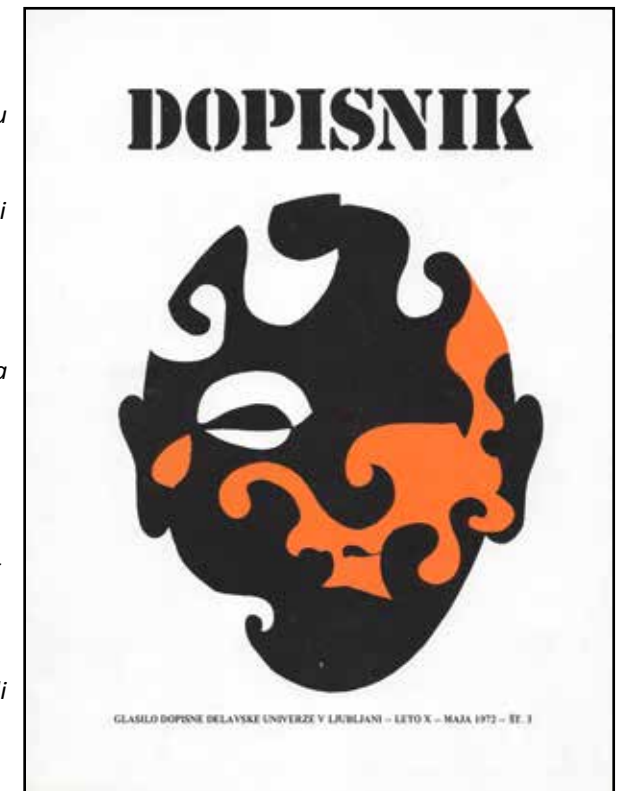
Organizacija dopisnega šolanja je precej obširna in zahtevna tako za profesorje, ki so priredili skripte, da jih lahko vsak sam študira in tudi razume, kot za vodstvo dopisne šole. Vse skripte morajo razmnožiti, razposlati vsem dopisnikom, ki so po vsej Jugoslaviji, nekateri celo v inozemstvu.

Z nalogami je veliko dela, včasih ne razumeš, ali površno predelaš skripto in potem naloga ne gre in ne gre od rok. So pa naloge važna kontrola znanja.

Seminarji so zelo koristni, tam profesor razloži nerazumljive teme iz skript, kajti vsi se jih ne moremo udeleževati.

Vsak začetek je težak. Tako je bilo in bo. Treba se je bilo navaditi zopet rednega učenja, odreči se raznim zabavam ter tudi kakšnemu hobiju. Marsikateri, tudi sam sem bil med njimi, smo imeli pred izpitom tremo, ter pri izpitu nismo našli prave besede. Rezultat je slabša ocena, kot si jo je kdo po delu in znanju zaslužil. Dobro opravljen izpit je res največja spodbuda za nadaljnji študij. Spoznal pa sem, da uspe lahko vsak, samo treba je res vsak dan študirati. Če tega ni, se nabere pred izpitom preveč snovi, rezultat tega je večja trema, manjše znanje, večinoma tudi slabša ocena. Danes se mi dan brez študija ne zdi dobro zaključen.

Vsi dopisniki smo hvaležni pobudnikom in ustanoviteljem, kakor tudi vodstvu šole, ki nam je omogočila izobraževanje, kljub zaposlenosti in kljub oddaljenosti od centra. Vsi si želimo, da bi dobro opravili šolo ter da bi bil zaključek našega šolanja kronan z znanjem in diplomom. Zahvaljujemo se vsem, ki nam omogočajo šolanje.

Slika 53: Naslovnica Dopisnika, 1972

Vir: Članek je bil objavljen v Dopisniku, leto X, maj 1972, št.3, str. 21.

DANES PA ... Natečaj »Izobraževanje na CDI Univerzum – moja odskočna deska«

Letos smo ob 60. obletnici CDI Univerzum razpisali natečaj za kratko zgodbo o uspehu. K sodelovanju smo povabili udeležence, ki so pri nas zaključili izobraževanje, in jih prosili, da s svojo zgodbo navdihnejo tiste, ki bi se želeli izobraževati, pa še niso zbrali poguma ali še niso prepoznali uporabne vrednosti izobraževanja. V nadaljevanju objavljamo zmagovalne zgodbe natečaja.

Katja Starešinič: CDI Univerzum – moja odskočna deska

Na CDI Univerzum sem se v šolskem letu 2012/13 najprej vpisala v prvi letnik gimnazije. Opravljala sem izpite za prvi letnik, nekaj za drugega, v naslednjem šolskem letu pa sem se odločila, da bom maturo opravljala kot 21-letnik in se vpisala na priprave na maturo. Ob tem sem obiskovala tudi predavanja in opravljala izpite za tretji in četrti letnik za maturitetne predmete. Junija 2014 sem opravila splošno maturo in se vpisala na Pravno fakulteto v Ljubljani.

Danes, tri leta pozneje, sem uspešno zaključila tretji letnik, pred sabo imam še eno leto dodiplomskega študija.

Na CDI Univerzum sem dobila vse, kar je bilo potrebno za uspešen preskok na študijski način dela ... ena izmed takih stvari so zagotovo neobvezna predavanja, ki na fakulteti pogosto predstavljajo »novo« svobodo, zaradi katere marsikdo »pozabi na čas«, izpitno obdobje pa vedno prehitro pride. Tako sem že v srednji šoli na Univerzumu pridobila to samokontrolo in »občutek za čas«.

Pohvalila bi tudi prijazne in strokovne predavatelje, ki so vso potrebno snov podali strnjeno, a zelo razumljivo. Hvala vsem, še posebej dekletom iz tajništva, ki so vedno na voljo za vsakršno pomoč, ki smo jo dijaki potrebovali.

Slika 54: Katja Starešinič

Gaja Pattzelt: CDI Univerzum – moja odskočna deska

Na CDI Univerzumu sem v šolskem letu 2014/15 obiskovala poklicni tečaj Predšolska vzgoja. Poleg pridobljenega znanja sem spoznala nove ljudi, s katerimi smo se povezali, en drugemu pomagali, se spodbujali, ob tem pa ni manjkalo smeha in veselih trenutkov. Pridobila sem veliko praktičnega znanja in nadgradila svoje dosedanje znanje pedagogike.

Danes sem zaposlena v vrtcu. Verjamem, da sem zaradi kvalitete pridobljenega znanja, strokovnosti profesorjev, pomoči, ki so mi jo nudili zaposleni na CDI Univerzum, lažje prišla do službe v vrtcu. Profesorji podajajo znanje iz lastnih izkušenj. Poleg kvalitetno podane vsebine sem osvojila, na kakšen način vzgojitelji v vrtcu pripravljajo dejavnosti, ki so zelo pomemben del kurikuluma za vrtce. Spletne učilnice Moodle so dobro opremljene, super pa je tudi to, da smo lahko udeleženci sproti preverjali osvojeno znanje, in sicer z rednim oddajanjem nalog. Pri vsakem predmetu smo morali pripraviti in izvesti praktični nastop, kar meni osebno danes pri delu v vrtcu zelo koristi, saj sem pri načrtovanju in izvedbi dejavnosti bolj samozavestna, ustvarjalna in uspešna.

Če bi se ponovno odločala za vpis v nek srednješolski program za odrasle, bi se zagotovo odločila za CDI Univerzum. Strokovnost, prijaznost in dolgoletne izkušnje vseh zaposlenih kot tudi profesorjev, spodbudno učno okolje, prilagodljivost in fleksibilnost, vse to je pozitivno vplivalo na mojo samozavest pri iskanju nove zaposlitve, ki sem jo tudi našla.

Lea Mihelčič: CDI Univerzum – moja odskočna deska

Ob poplavi vseh ponudb izrednega izobraževanja za koga se odločiti? To vprašanje se je tudi meni porajalo po glavi, ko sem izbirala kvalitetno izobraževanje zase. Center za dopisno izobraževanje mi je priporočila gospa, ki je že pred več kot 10 leti zaključila smer ekonomski tehnik. Predala mi je svojo izkušnjo, ki je bila zelo pozitivna.

Prvi uvodni sestanek na CDI, zelo topel sprejem. Naredili smo tudi načrt izobraževanja ter podpisali pogodbo. Odločila sem se za CDI in moja odločitev je bila zame prava. Center za dopisno izobraževanje nudi kvalitetna in strokovna predavanja, profesorji so strokovni in svoje delo opravljajo z zadovoljstvom. Predavanja so v popoldanskem času in s tem omogočajo, da lahko dijak poleg šolskih obveznosti še dela ter tudi skozi študentsko delo pridobiva delovne izkušnje. Profesorji imajo inovativen pristop, ki sem ga v rednem šolskem programu pogrešala. Vsakemu, ki se bo odločil, toplo priporočam, da obiskuje predavanja in opravlja sproti naloge na spletni platformi. Kot za vsak dober rezultat je potrebno tudi samostojno učenje.

Pohvalila bi celoten še tim na CDI-ju!

CDI Univerzum je bila moja odskočna deska, v enem letu sem uspešno zaključila 4. letnik in maturo – smer ekonomski tehnik. Po končani izobrazbi sem se vpisala na študij in prvi letnik zaključila zelo uspešno.

Trenutno sem v drugem letniku izrednega študija smer organizator socialne mreže. Izredni študij mi odgovarja, saj tako lahko poleg študija opravljam delo in pridobivam izkušnje na

svojem področju. Trenutno sodelujem v okviru mladinskega centra, kjer delam na področju mladine in se ukvarjam s problematiko osipništva. Z veseljem predam svojo pozitivno izkušnjo tudi mladim, ki ne vedo, kam se ponovno vključiti v izobraževanje. Ampak vedno pravim, CDI je bila odlična izbira zame, vsak pa naj se odloči po svoji presoji, kaj je zanj najboljša izbira.

Zahvalila bi se vsem zaposlenim na CDI-ju, profesorjem za strokovnost – želim vam čim več uspehov! Vse dobro.

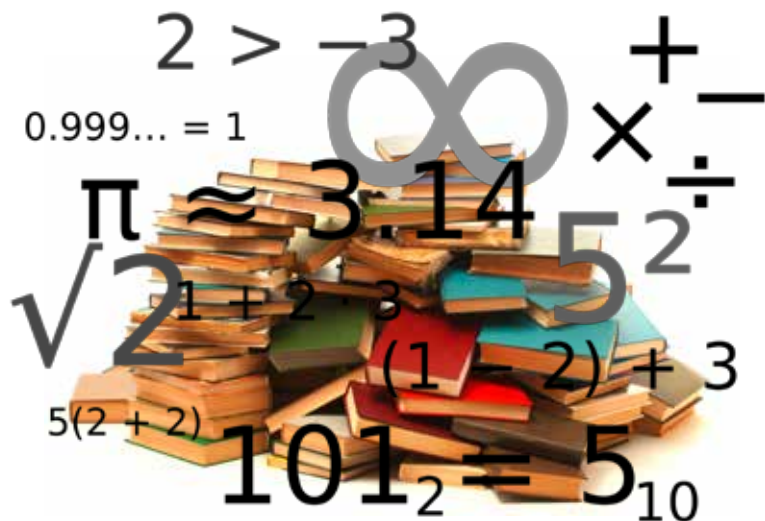
Alja Mihelčič: CDI Univerzum – moja odskočna deska

Ko sem se odločala, kje bom dokončala srednjo šolo, sem se odločila za CDI Univerzum, saj mi prejšnja šola ni nudila ustreznih predavanj, ki bi jih potrebovala. To je bil razlog, zakaj sem se odločila za šolanje na CDI-ju.

Na začetku mi je bilo malo neprijetno, saj nisem vedela, kaj pričakovati. Vendar sem bila s svojo odločitvijo, da dokončam srednjo šolo na CDI-ju zelo zadovoljna. Na šoli so bili vsi razumni in so nam pomagali, če se nam je kje zataknilo.

Profesorji in predavanja so bila zelo kvalitetna. Najbolj težak predmet zame je bila matematika, vendar nam je profesorica znala razložiti ta predmet na zanimiv način, da sem lahko sledila predavanjem. Z vsemi profesorji sem bila zadovoljna, nikoli niso dajali vtisa, da je kaj narobe, ker nismo redno zaključili srednje šole. Cenili so nas in naše izkušnje, ki so nas pripeljale nazaj v šolo. Ključno je, da hodiš na predavanja ter od njih odneseš čim več.

Četrty letnik srednje šole in maturo sem dokončala na CDI-ju s pozitivno izkušnjo. Naprej sem se redno vpisala na višjo šolo Gostinstva in turizma, kjer sem uspešno zaključila 1. letnik in letos nadaljujem v 2. letniku.

Slika 55: Zanimiva matematika

18 ZAPOSLENI NA CDI UNIVERZUM OB NJEGOVI 60. OBLETNICI

Sodelavci na CDI Univerzum v šolskem letu 2017/2018:

Direktor:

Albert Štrancar, univ. dipl. teol. in univ. dipl. ped.

Organizatorke izobraževanja odraslih:

Mateja Vurnik, mag. mvži.

Mojca Sikošek, univ. dipl. ped. in fil.

Vesna Mielitz, MA (Hons)

Irena Natek, univ. dipl. ekon.

Janja Štefan, prof. slov.

Polona Franko, univ. dipl. ped./and. in dipl. org. dela

Sistemska operaterka:

Tatjana Babić, dipl. inž. mat.

Oskrbnica:

Jana Rajgelj

Strokovni sodelavci – učna pomoč:

Sašo Skočir, univ. dipl. inž. tehnol. prom.

Nejc Štamcar, prof. mat. in fiz.

Marija Anzeljc, prof. slov.

Snažilka:

Čistilni servis Duša, Dušanka Eremija, s.p.

Slika 56: Novoletno druženje zaposlenih z upokojenimi sodelavci, 12. 12. 2017

Slika 57: Kolaž utrinkov CDI Univerzum

19 SREČANJE OB 60. OBLETNICI CDI UNIVERZUM

Avtorica: Marija Anzeljc

December je čas praznovanja, oziranja nazaj na prehojeno pot in pogleda naprej proti novim ciljem, novim podvigom. Sedanji in nekdanji delavci CDI Univerzum smo se v teh dneh ozrli na bogatih šest desetletij, v katerih je naša ustanova – najprej kot DDU, nato kot CDI, a ves čas Univerzum – nudila možnost dopisnega izobraževanja in tako mnogim omogočila, da so pridobili znanje in kvalifikacije, potrebne za zaposlitev in kvalitetno življenje. Pogledovali smo tudi naprej v vedno bolj razvijajoče se izobraževanje na daljavo po elektronski poti, s pomočjo katerega bo dopisno izobraževanje bolj praktično in tako bližje sodobnemu človeku.

Visoki jubilej smo 19. decembra 2017 obeležili v dvorani bežigradske knjižnice. Po uradnem programu, ki so ga poživile kitarske priredbe uspešnic iz 50. let, smo se sedanji in nekdanji zaposleni in sodelavci CDI Univerzum ter ostali obiskovalci še do večernih ur družili in v sproščnem vzdušju obujali spomine ter z optimizmom zrlili v prihodnost naše ustanove.

Slika 58: Vabilo na obletnico (Oblikovanje: J. Štefan)

Slika 59: Plakat ob 60-letnici CDI Univerzum (Oblikovanje: J. Štefan)

Vsi obiskovalci srečanja so prejeli *Programski list* in *Rokovnik za leto 2018*.

cdi univerzum

SREČANJE OB 60. OBLETNICI DELOVANJA CDI UNIVERZUM
torek, 19. december 2017, 16.00–19.30, Knjižnica Bežigrad

PROGRAMSKI LIST

Glasba iz leta 1957 – kitarista Tomaž Maher in Matevž Carnelutti

Uvodni pozdrav

Govor Alberta Štrancarja, direktorja CDI Univerzum

Glasbeni vložek

Govor mag. Katje Dovžak, predstavnice MIZŠ

Glasbeni vložek

Govor prof. dr. Ane Krajnc, pionirke slovenske andragogike

Glasbeni vložek

Nastop dr. Sanele Banovič

Druženje ob prigrizku

Vodenje in povezovanje srečanja:
Polona Franko in Janja Štefan

Dobrodošli med nami!

Pridržujemo si pravico do spremembe programa.

CDI Univerzum
Grošljeva 4, Ljubljana
01/583 92 70
info@cdi-univerzum.si
www.cdi-univerzum.si

Slika 60: Programski list (Oblikovanje: J. Štefan)

Na srečanju so svoje misli o izobraževanju odraslih izrazili trije govorniki, in sicer Albert Štrancar, mag. Katja Dovžak in dr. Ana Krajnc. Sledilo je energično predavanje dr. Sanele Banovič, ki je predstavila temelje psihološkega zdravja. Za glasbeno vzdušje sta skrbela Tomaž Maher in Matevž Carnelutti. Program sta povezovali Polona Franko in Janja Štefan.

Slika 61: Utrinki s srečanja ob 60-letnici CDI Univerzum

Sledilo je prijetno druženje ob prigrizku. Obiskovalci so obujali spomine in klepetali o dolgoletnem delovanju CDI Univerzum. Razpoloženje je bilo pozitivno, ljudje pa dobro razpoloženi, zato nam bo dogodek ostal v lepem spominu.

Slika 62: Druženje po zaključenem uradnem delu srečanja

20 MEDIJI O NAS

V času priprav zbornika in srečanja ob 60. obletnici CDI Univerzum nas je obiskal novinar Slovenskih novic, ki je na kratko popisal zgodovino dopisnega izobraževanja. Več o tem si lahko preberete v prispevku.

Slika 63: Naslovnica Slovenskih novic, 21. 12. 2017

Računalniški tečaj
FOTO: DEJAN JAVORNIK

Organizatorke izobraževanja odraslih, z leve, Janja Stefan, Mateja Vurnik in Polona Franko
FOTO: DEJAN JAVORNIK

Tudi Mima Jaušovec se je izobrazila na daljavo

Šestdeset let dopisnega izobraževanja v Sloveniji Nekoč učna pisma po pošti, zdaj spletne učilnice

VLADIMIR JERMAN
vladimir.jerman@slovenskenovice.si

LJUBLJANA Center za dopisno izobraževanje CDI Univerzum, ki domuje na Grošljevi 4 v Ljubljani, praznuje okrogli jubilej, 60-letnico delovanja. Pojem dopisno izobraževanje so v imenu ohranili zaradi tradicije, saj je čas, ko je izobraževanje potekalo z dopisi, ki so jih pošiljali s klasično pošto, že davno minil. Pred desetletji so si namreč učitelji z učenci, ki so jim pravili dopisniki, »resnici po pošti pošiljali učna pisma«.

Dopisna metoda izobraževanja se je okoli leta 1880 porodila v Angliji, dopisne tečaje in šole so kmalu uvedli tudi v ZDA in Franciji. Sledilo so še druge države, po prvi svetovni vojni tudi Kraljevina Jugoslavija.

Učna pisma za odrasle
»Ni prihodnosti brez preteklosti,« poudarja pionirka

slovenske andragogike dr. Ana Krajnc in pove: »Prvo dopisno izobraževanje v Sloveniji sega v začetek tridesetih let prejšnjega stoletja, ko so bili iz političnih razlogov odpuščeni najnaprednejši učitelji na srednji trgovski šoli. Leta 1932 je Miroslav Krajnc, eden od odpuščanih, dobil uradno dovoljenje, da ustanovi dopisno trgovsko šolo, možnost šolanja naj bi dobili tudi podeželski prebivalci. Uspešno je delovala do leta 1941, ko je pod pritiski vojne prenehala.«

Zatrjeje dopisnega izobraževanja je bilo tako temeljito, da je v Sloveniji smelo znova oživeti šele leta 1957. Na pobudo Evžena Borčev Slovenije sta bila ustanovljena prva dva samo njenim članom namenjena dopisna programa – knjigovodski tečaj in poslovna korespondenca. Potreba je bila tolikšna, da se je že v drugi program dopisnega izobraževanja vključilo 980 dopisnikov. Dopisni tečaj je prerasel v dopisno ekonomsko šolo, dopisna oblika izobraževanja pa v resno alternativo dotlej zelo priljubljenim večernim

šolam. Prednost dopisnega šolanja je izobraževanje ob delu je med drugim tudi ta, da od kandidatov ne zahteva prisotnosti na predavanjih. Zahtevalo je veliko manj neposrednih stikov s predavatelji, študij je temeljil na učnih pisnih. Obsežno gradivo je narekovalo ustanovitev posebne tiskarne in založbe Dopisne šole, ki so jo konec šestdesetih let preimenovali v Dopisno delavsko univerzo Univerzum. Z izdelavo šolskih filmov se je priključil tudi Sava film.

V zborniku ob letošnjem jubileju pišejo: »Zaradi zelo fleksibilne metode izobraževanja in dobrega učnega gradiva za samostojno učenje, ki so ga uporabljali tudi v mnogih šolah za mladino po Sloveniji, se je ta oblika izobraževanja pod pokroviteljstvom DDJ Univerzum razširila v razna središča po Sloveniji. Delovala so predvsem pri delavskih univerzah, na šolah za mladino in v podjetjih. Izobraževali so tudi naše zdomce v Nemčiji, in sicer v Stuttgartu, Berlinu in Münchnu.«

Spodbuda samozavesti

»Če bi se znova odločala za vpis v srednješolski program za odrasle, bi se zagotovo odločila za CDI Univerzum. Strokovnost, prijaznost in dolgoterne izkušnje vseh zaposlenih kot tudi profesorjev, spodbudno učno okolje, prilagodljivost in fleksibilnost, vse to je pozitivno vplivalo na mojo samozavest pri iskanju nove zaposlitve, ki sem jo tudi našla,« je ob jubileju približala nekdanja dopisnica tečaja predšolske vzgoje Gaja Pattzelt.

Dopisno izobraževanje je odraslim učencem dopuščalo več svobode in prožnosti za druge dolžnosti. Zanj so se odločali tudi nekateri uspešni športniki, kot na primer namiznoteniški reprezentant **Edvard Vecko** in tenisačica **Mima Jaušovec**. Tudi v novejšem obdobju najdemo med dopisniki marsikatero v javnosti zelo dobro poznano osebnost.

Veselila se je delovnih ponedeljkov
Nastop informacijske dobe je pošto pošiljanje učnih pisem potisnil v kot, Center za dopisno izobraževanje Univerzum se je prilagodil zahtevam računalniške tehnologije ter tudi globalizacije izobraževanja in znanja, kot poudari dr. Ana Kranjc: »Študij na daljavo je postal svetovna zadeva. Tudi najzahtevnejši študiji so dostopni na internetu, neka-

1880.
leta se je dopisna metoda izobraževanja porodila v Angliji.

Veseli ob prejemu spričeval na poklicni maturi
FOTO: ARHIV CDI UNIVERZUM

teri brezplačno, če študent ne želi tudi formalne diplome določene univerze. Živimo v prehodnem obdobju in družba znanja je del našega vsakdanjika.«

Ob jubileju CDI Univerzum magistrica **Maja Radinovič Hajdič**, predsednica Zveze globalizacije izobraževanja in znanja, kot poudari dr. Ana Kranjc: »Študij na daljavo je postal svetovna zadeva. Tudi najzahtevnejši študiji so dostopni na internetu, neka-

Direktor Albert Štrancar
FOTO: DEJAN JAVORNIK

nekdanje sodelavke **Marjetke Savnik Tuma** v zborniku: »Vsako nedeljo zvečer sem se veselila ponedeljkovega

jutra, da grem v službo – v barako na Parmovi – med prijetne in dobrodušne kolege. Pri druženju ob kavi smo reševali strokovne pedagoške probleme, se pogovarjali o družinskih dogodivščinah in snovali načrte za izobraževalne in zabavne dejavnosti.« Pozor: Marjetka se je veselila – ponedeljkove službe! Predvsem pa je CDI Univerzum zaslovel po tem, da je kazal zaviljivo visoko stopnjo prilagodljivosti za znanja željne dopisnike iz ranljivih skupin, kot so na primer ospiniki, ki so izpadli iz šolskega sistema, brezposelni, tujci, invalidi. S pomočjo izobraževanja na daljavo so mnogi dokončali osnovno in srednjo šolo. Na Univerzumova vrata radi potrkajo mladi, a tudi upokojenci. Slednji se največkrat sedejo v središču za samostojno učenje. Vseživljenjsko učenje je tudi geslo CDI Univerzum. Da se sodelavci dojemajo kot svoje poslanstvo, zagotavljata naši sogovornici, organizatorki izobraževanja **Mateja Vurnik** in **Janja Stefan**, ter direktor **Albert Štrancar**. ■

Srednji vek na pergamentu in papirju

V Narodnem muzeju razstavili redke rokopise in knjige, stare celo 800 let
Zaradi njihove občutljivosti si jih morda ne bo več mogoče ogledati

LJUBLJANA V Ljubljano so prispeli na obisk najlepši spomeniki srednjega veka in renesanse, kar jih hranijo Nadškofjski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv Maribor in Univerzitetna knjižnica Maribor. Razstavno rokopisov in tiskov iz mariborskih zbirk z naslovom Na pergamentu in papirju so odprli v prostorih Narodnega muzeja na Metelkovi.

Dokumenti iz papeške pisarne
Razstavljeni rokopisi in zgodnji tiski so nastali v različnih krajih in obdobjih, zato so njihove podobe mnogotere: razstavljeni so dokumenti iz papeške pisarne v Rimu, rokopisi iz kraljevskih delavnic Prage in Dunaja pa tudi knjige, ki so jih natisnili v velikih tiskarnah in so jim slikarski okras dodali spretni mojstri peresa in čopiča.

O stoletjih med Brižinskimi spomeniki in Primožem Trubarjem prevladuje vtis, da so bili ljudje skorajda nepismeni in so bile knjige odsele. Res so bile redke in dragocene, a bile so. Iz časov pred 500 ali celo 800 leti je na razstavi približno 25 rokopisnih in tiskanih spomenikov s slikarskim okrasom, nekatere dragocenosti še nikoli niso predstavljene javnosti.

Ulrich Schreier: srednja platica (hrani Nadškofjski arhiv Maribor)
FOTO: LUCIJA PLANINC

»Razstavljeno gradivo spada med najprej varovane spomenike kulturne dediščine, saj je izjemno občutljivo. Tudi pogoji razstavljanja so zelo strogi, zato je redkokdaj javno dostopno. Verjetno je zdaj edina priložnost v našem življenju, ko lahko na razstavi občudujemo to premalo poznano gradivo, polno prvovrstnih slikarskih umetnin.«

Drag pergament, poceni papir
Pergament iz živalske kože so v Egiptu uporabljali že v 2. tisočletju pred našim štetjem. Tehnologija njegove izdelave se je izboljševala več stoletij, že od 8. stoletja naprej pa so evropski pergamentarji obvladali vse skrivnosti izdelave

gladke in svetle površine. Posebno zahtevna je bila izdelava tiskarskega pergamenta, saj je moral biti enakomerno tanek in ni smel valoviti. Pergament je bil tudi zelo drag, poleg tega so bile živali za tretjino manjše kot danes. Tako pergament kot papir sta občutljiva za vlago in temperaturo, zato so srednjeveški rokopisi le redkokdaj razstavljeni. Poleg tega se papir burneje odziva na nepravilnosti: nečistoče v papirni snovi ali v pripravkih za pisanje in risanje sprožijo razžiranje, ki ga visoka vlaga v okolici ali previsoka temperatura le še pospeši.

Medtem ko je cena pergamenta ves čas ostajala visoka, se je cena papirja razmeroma hitro nižala. Evropski papirničarji,

Philip de Browide: Traktat o ovinem in kanonskem pravu (hrani Nadškofjski arhiv Maribor)
FOTO: LUCIJA PLANINC

ki so postopek izdelave prevzeli od arabskih mojstrov, so uvedli številne izboljšave: med drugim so svilne nit na papirnih stih nadomestili s kovinskimi žicami, vpeljali so klejne mazave za večjo gladkost, kmalu so uvedli standardne velikosti in že okoli leta 1275 začeli papirne pole označevati z vodnimi znaki, ki so izpričevali, v katerem mlinu in kdaj so ga izdelali. **PRIMOŽ HIENG**

Pontifikal (hrani Nadškofjski arhiv Maribor)
FOTO: LUCIJA PLANINC

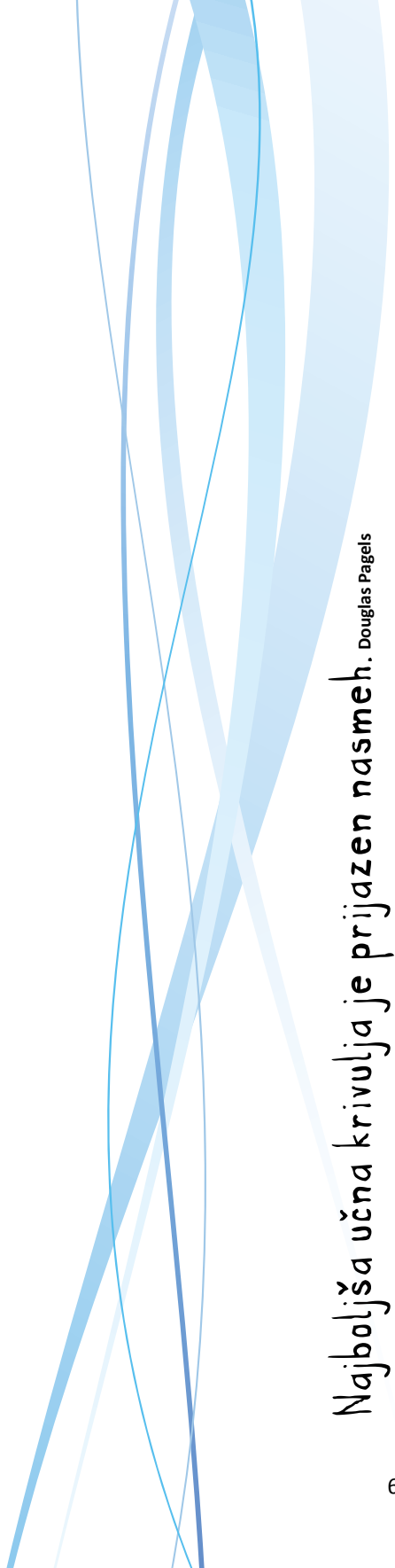
Avtorica razstave prof. dr. Nataša Golob
FOTO: ARTIFKS

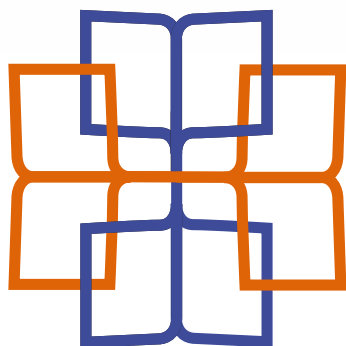
OSTANITE V DOBRI DRUŽBI.
Skriti pod odejo. Čas je za televizijo. Vedno tu, vedno z vami. Utrinki zabave, športne zmage, politične prelomnice in ganljivi trenutki. Skupaj z obrazi, ki jih poznate. Želimo vam čim več miru, zdravja in smeha. Srečno 2018.
VAS POP TV

POP
SREČNO 2018

Slika 64: Članek v Slovenskih novicah, 21. 12. 2017

Najboljša učna krivulja je prijazen nasmeh. Douglas Pagels

cdi univerzum

CDI Univerzum

Grošljeva 4, 1000 Ljubljana
01/583 92 70

info@cdi-univerzum.si
www.cdi-univerzum.si